

ምስጋና

ከሁሉ አስቀድሜ ሁሉን ቻይ ለሆነው አምላኬ ይህን ሥራ እንድ
ጀምር፤ ጀምራም እንድፈጽም ስላደረገኝ፤ በእኔ ብቃት ሳይሆን ከእ
ርሱ ምሕረት የተነሣ ስለ ሆነ፤ የተሠራው ሥራ ሁሉ ለአምላኬ
ከብር ይሁንልኝ አላለሁ ።

በዚህ ሥራ ውስጥ ብዙ ሰዎች ቢሳተፉም በተለይ ግን ብፁዕ አቡነ
ዲሜጥሮስና ብፁዕ አቡነ ዮሐንስ በእርማትና በምክር ላደረጉልኝ
እርዳታ ምስጋና ሳቀርብላቸው ከታላቅ አክበሮት ጋር ነው።

እንደ ተለመደው ያለ አቶ ተረፈ በቀለ እርዳታ ይህ ሥራ ማለቅ ይቅ
ርና መጀመሩም ያጠራጥር ነበር፤ ስለሆነም ላደጉት እርዳታ ታላቅ
ምስጋና ሳቀርብ እንባቢዎችም በጸሎት እንዲያስቧቸው አሳስባ
ለሁ።

ወይዘሮ አማረች ከበደ የመጅመሪያውን እርማት ባታስተካከለው
ወደ ሁለተኛው አያልፍም ነበርና ይህን ላደረገችው እኅቴም እግዚ
አብሔር ረዥም እድሜ እንዲሰጥልኝ ቤተ ሰቦቿንም እንዲባርክልኝ
ምኞቴና ጸሎቴ መሆኑን እየገለጽኩ ልባዊ ምስጋናዬን አቀርባለሁ።

ሰው በገንዘብ ምክንያት ብዙ ውጣ ውረድ በሚያደርግበት በዚህ
ጊዜ፤ ከተረፋቸው ሳይሆን ካላቸው፤ ለማሳተሚያ ገንዘብ የረዱኝን
ወገኖቼን እግዚአብሔር አምላክ በሰማያዊና በምድራዊ በረከቶቹ
አብዝቶ እንዲባርካቸው እየጸለይኩ ከልብ የመነጨ ምስጋናዬን
አቀርባለሁ።

በመጨረሻ የሸፋኑን ሥራ የሠራውን ወንድሜን ግሩም እሸቴን እንዲሁም እርሱን በመርዳት ሐሳብ የሰጠውን ወንድም ያለው አይቀር ንና ሌሎች ወንድሞችና አባቶችን፤ በተለይም ብጹእ አቡነ ሰላማ፤ የአሁኑና የፍሎሪዳ ሊቀ ጳጳስ ሰዎች በገፉኝ፤ ጊዜ መጠለያ ሰጥተው የጀመርኩትን ሥራ አንድጨርስ፤ የሰላም ሰው ሁነው ስለረዱን ላይ ረጉልኝ የሐሳብና የሞራል ድጋፍ ከልብ አመሰግናለሁ ።

ስለ መጽሐፉ የተባሉ

“ይህ መጽሐፍ በዚህ በፈታኑ ዘመናችን የሚይዘውንና የሚጨብጠውን ላጣውና እውነትን ለማወቅ ፈልጎ እውነተኛ ዕውቀት ላጣውና በዕውቀት ማጣት ወደቀኝ ነው ሲሉት፤ አይደለም ወደ ግራ ነው፤ ወደ ግራ ነው ሲሉት፤ አይደለም ወደ ቀኝ ነው፤ በማለት ግራ ለተጋባው ትውልድ፤ እውነትን ከማሰጨበጥ አኳያ አማካኝነት ታሪክን በማዘከር ትክክለኛውን ትውልዳዊ ቀኖና መሠረት አድርጎ፤ የማንኛውንም ጥያቄ ይመልሳል ብዋለሁ።” አባ ዲሚፕሮስ ሊቀ ጳጳስ

“ይህን መጽሐፍ እንድመለከተው፤ እርማትም እንዳደርግ፤ ሐሳብም እንድሰጥ፤ እድሉ ስለ ተሰጠኝ በእርግጥም እድለኛ ሁኔታለሁ። መጽሐፉ ወቅታዊ ከመሆኑም በላይ ትምህርት ሰጭ ይሆን ዘንድ ብዙ ጥረት ተደርጎበታል። ጸሐፊው ቤተ ክርስቲያኒቱ ያለባትን ችግር በጥልቀት ተመልክተውታል። ስለዚህ መጽሐፉ ለመነበብ ወቅታዊ ከመሆኑም በላይ፤ ላለብን የችግር ጥያቄም መልስ ሰጭ ነው ብዬ አምናለሁ።” አባ ዮሐንስ ሊቀ ጳጳስ።

ለመጽሐፉ ግኝት አነሣሽ ምክንያቶች

በብፁዕ እቡነ ዜና ማርቆስ ዕረፍት ምክንያት በመንግሥት ፖለቲካ ጣልቃ ገብነት የተሰደዱት አባቶች ይመለሱ፤ ቀኖና ይከበር፤ አንድነት ይመሥረት፤ ብለው ተነሣስተው የሰላምና የአንድነት ጉባኤ አባላት ካህናት ወንድሞችና አባቶች የእርቁን ሂደት ሲጀምሩ፤ ይህንን ነገር ከሥሩ ለማጥናትና በዚህ ያለፉ አብያተ ክርስቲያናትንና የጥንት ቤተ ክርስቲያን ታሪክ በማጠናት፤ የእኛ ችግርና መፍትሔስ ከየትኛው ጋር ይመሳሰል ይሆን? በሚል ጸሐፊው ጥናት ጀመረ። ከዚያም ጥናቱ እየጠነከረ ሂደ፤ በመጽሐፉ እንደ ተገለጠው፤ ይህ ዐይነት ታሪክ በየትኛውም ቤተ ክርስቲያን የነበረ ሁኖ፤ ግን መፍትሔው ቀኖናዊ መልስ ማግኘት እንደ ሆነ ተረዳ። በዚህም ምክንያት ይህ ዓይነት መጽሐፍ ቢወጣ ብዙ ትምህርት የሚያስተምር ሁኖ አገኘው።

ይህን መሠረት በማድረግ፤ የሁለተኛው የካህናት ጉባኤ በዚሁ በቀኖና ጉዳይ ዙሪያ የካህናት ሰሚናር ሲሰጥ፤ ጸሐፊው የዚህን መጽሐፍ የተወሰነውን ክፍል ለመወያየት አቀረበው። የካህናቱ ጉባኤም ብዙ የማሻሻያ ሐሳቦችን ጨመረበትና ወደ ሁለተኛው የካህናት ሰሚናር ተላለፈ። አሁን በዚሁ በቀኖና ዙሪያ ጸሐፊው የመወያየት ትምህርት እንዲሰጥ ተደርጎ ስለ ነበር፤ ሌላ ሁለተኛ የማሻሻያ ሐሳብ ተገኝቶ የመጀመሪያው ረቂቅ ለሦስት ምሁራን ተሰጥቶ፤ የእርማት ማሻሻያ ተደረገበት። እንዲሁ የማሻሻያ ሂደቱ ቀጥሎ በዚህ መልክ ሊወጣ ቻለ።

እረዥም ጊዜ የወሰደውም ብዙ የማሻሻያ ሥራ ስለ ተደረገበት ነው። ይህ መጽሐፍ የመጨረሻው እርማት አልቆ ወደ ንትመት ሊገባ

ሲል በሰላምና አንድነት ጉባኤ የተጀረው እርቅ፣ በሂደት ላይ እንዳለ የአባ ጳውሎስ መሞት የአንድነቱን ጉዳይ ያቀራረበው መስሎ ነበረ። ይሁን እንጂ በዳላስ ጉባኤ ጋዜጠኞች “ጉባኤው በመግባባትና በሰ ምምነት ተካሂዶ ተሰብሳቢዎቹ ያለውጤት ተለያዩ” በማለት እንደ ገለጹት የእርቁ ጉዳይ አሁንም ገና በእንጥልጥል ላይ ነው። የእርቁን ሂደት በተመለከተ ራሱን የቻለ አንድ መጽሐፍ ሊወጣው ስለሚችል፣ አሁን በዚህ ማንሣቱ አስፈላጊ አይደለም።

በመጽሐፉ ዙሪያ ብዙ ሰዎች ሐሳብ ቢሰጡም፣ በመጽሐፉ ውስጥ ስሕተት ከተገኘበት ግን ኃላፊነቱን የሚወስደው ጸሐፊው ብቻ ይሆናል።

የመጽሐፉ መታሰቢያነት

የመጽሐፉ መታሰቢያነት እውነትን ፈልገው፣ ከሐሰተኞች ጋር አልተባበርም ብለው፣ በስደት እንዳሉ የሥጋ ዕረፍት ላደረጉትና ጥቂት ጊዜም ቢሆን ከሰው ጋር መኖርን ላስተማሩኝ ለቡሩኩና ደጉ ብፁዕ አቡነ ዜና ማርቆስ ይሆን ዘንድ ተሰጥቷልና ምእመናን ሲያነብቡ ቡሩኩን አባት እያሰቡ እንዲያነብቡት የአክብሮት ማሳሰቢያዬ ይድረሳቸው።

አባ ገብረ ሥላሴ ጥበቡ
1402 Dorothy Dr
Decatur GA 30030
abagtibebu@gmail.com

ማውጫ

ማውጫ	V
መቅደም	VII
መግቢያ	XIV

ክፍል አንድ፤

የሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ጥናትና አቅጣጫ	1
1. የክህነት አመሠራረትና አገልግሎት	1
2. ውክልናው	9
3. ኃላፊነት	13
4. የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር	19
5. ትውፊት	23
6. የሐዲስ ኪዳን ክህነት ተልእኮ	38
6.1 ክህነት ምንድነው?	40
6.2 ክህነት ለእግዚአብሔር ሥራ መጠራት ነው	42
6.3 ክህነት የመጠበቅ ኃላፊነት ነው	46
6.4 ክህነት የማስተማር ኃላፊነት ነው	48

ክፍል ሁለት፤

የቀኖና መንሥሐና ዓላማ	53
1. የቀኖና ትርጉም	54
2. የቀኖና አስፈላጊነት	56
2. የቀኖና ምንጮች	57
3. የቀኖና ዓላማ	64

ክፍል ሦስት፤

የምሥጢረ ክህነት ችግሮችና የቀኖናው መፍትሔ	72
1. የቤተ ክርስቲያን አንድነትና ምሥጢረ ክህነት	72
1.1 ሥርዓተ ሢመት	74
1.2 ጽጵስና ለቤተ ክርስቲያን አንድነት መሠረት ነው	78
1.3 ጳጳስ የመንበሩ የበላይ አለቃ ነው	83
1.4 ጳጳስ የሃይማኖቱ ጠባቂ ነው	85
1.5 የጽጵስና ሥልጣን በቤተ ክርስቲያን ጽሑፍ	87
1.6 ምሥጢረ ክህነት በአሁኑ ዘመን ሊቃውንት	95
2. የቤተ ክርስቲያን መሠረታዊ እቋም	104

3.	ለፖለቲካዊ ተፅዕኖ ቀኖናው የሰጠው መፍትሔ	111
4.	ሥልጣን ከሀገሪቱ ከቀኖና አኳያ ሲታይ	120
5.	ቀኖና የኢ. አ. ተ. ቤተ ክርስቲያን	124
6.	ቀኖና ፖለቲካ በኢ. አ. ተ. ቤ.	130
7.	የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ራሱን የመቻል ጥያቄ	134

ክፍል አራት፤

ሰለቤተ ክርስቲያን ማወቅና መሥራት ያለብን ጉዳዮች	139
1. ከታሪክ ምን እንማራለን?	140
2. የኢ. አ. ተ. ቤ. ችግሮች መፍትሔ ሰጭ ውይይት	150
2.1 በኢ. አ. ቤ. ቀኖና መሠረት የችግሩ ምንጭ	151
2.2 የኢ. አ. ቤ. ጳጳሱ ስደት ያስከተለው ቀኖናዊ ቀውስ	157
2.3 ሁለተኛው ቀኖናዊ ቀውስ ሲከሰት	160
3. የውይይቱ አቅጣጫ ሂደትና ጠቃሚ ነጥቦች	198
4. ለሕዝብ መግለጥ ያለባቸው ቅድመ ሁኔታዎች	202
5. ጥንቃቄ ሊደረግባቸው የሚገቡ ቅድመ ሁኔታዎች	206
5.1 ከስሜታዊነት መላቀቅ	206
5.2 ዘመኑን በመጽሐፍ ቅዱስ ጥበብ መዋጀት	207
5.3 ያልተጠኑ መግለጫዎች	207
5.4 ቤተ ክርስቲያን እምነታዊነት ሁኔታ	208
6. ውይይቱ ለቤተ ክርስቲያን የሚሰጠው ጥቅም	210

ክፍል አምስት፤

የቤተ ክርስቲያን የወደፊት ራዕይ	217
1. አቅጣጫ መርና ሥራ አገላለጽ ነጥቦች	217
1.1 እንደ ተሰደዱ ለየግል መኖር	220
1.2 ስደትን ቋሚ አድርጎ በአንድነት መኖር	222
1.3 በስደት ሆኖ ለአንድነት መሥራት	232
2. ማጠቃለያና የመፍትሄ ሃሳቦች	241
2.1 ቅዱሳን መጻሕፍት	242
2.2 ቀኖና ቤተ ክርስቲያን	243
2.3 ቅዱስ ሲኖዶስ	245
ዋቢ መረጃዎች/Bibliography/	247

መቅደም

ቤተ ክርስቲያን በታሪክ ካሳለፈቻቸው ተግዳሮቶች ሁሉ አሁን ያለባት ተግዳሮት ከፍተኛውን ቦታ ይዞ ይገኛል። ይህም በአንድ በኩል የድንረ ዘመናዊነት ዓለም ዓቀፋዊነትና የነጻ ገባያ ሥርዓት ዓለምን እያመሰሰው ስለሚገኝ፤ በሌላ በኩል ይኸው ድንረ ዘመናዊነት የወለደው የሁሉም ምን አለበት ትውልድ የፈጠረው ሃይማኖታዊ ቀውስ፤ ቤተ ክርስቲያንን የጠራ እምነቷን በአግባቡ እንዳታራምድ እያደረጋት ይገኛል።

የዚህ መጽሐፍ ዝግጅት ያስፈለገበት ምክንያትም፤ የቤተ ክርስቲያን ተግዳሮቷ የሚወገደው ወደ ጥንቱ ተመልሶ፤ የነበረውን እምነትና ቀኖና በማጥናት ለቀጣዩ ትውልድ በሥርዓት እንዲተላለፍ ማድረግ፤ ዋና መፍትሔ መሆኑን ለማሳየትና በሥራም ላይ እንዲውል ለማበረታታት ነው።

በተለይም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን፤ (ኢ. አ. ተ. ቤ.) ዘመናዊነትና ድንረ ዘመናዊነት ካመጣው ችግር ይልቅ፤ በአሁኑ ጊዜ በአገሪቱ የተከሠተው የፖለቲካ ተጽዕኖ ያመጣ ባት ችግር፤ ችግሯን የበለጠ ውስብስብ አድርጎታል። ምክንያቱም መንግሥት ከፈጠረው የፖለቲካ ተጽዕኖ የተነሣ፤ የፓትርያርክ አቡነ መርቆሬዎስ በግፍ መሰደድ፤ ቤተ ክርስቲያን ከገጠማት ችግር ውስጥ፤ የመጀመሪያውን ደረጃ ይዞ ይገኛል።

በዚህ ዘመን ቤተ ክርስቲያን ዓይታው በማታውቀው መከፋፈል ከመቸገሯም በላይ፤ ሥርዓት አልበኝነትም በሠፊው እየተካሄደ ይገኛል። ሥርዓተ አልበኝነቱም፤ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያንን፤ ቤተ ክርስቲያን ያሰኛትን፤ ትልቁን የነገረ ቤተ ክርስቲያን

አንቀሳቃሽ የሆነውን የጽጵስና ሥልጣንና፤ የዚህ ሥልጣን አስጠባቂ የሆነውን ቀኖና ቤተ ክርስቲያንን በመጣስና በመቃወም ላይ ያነጣጠረ ነው።

አርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ለዘመናት እንድንቷ ተጠብቆ የኖረው የክህነት ምንጭ የሆነውን የጽጵስናን ሥልጣንና ቀኖና ቤተ ክርስቲያንን በማከበሯ ነበር። ይኸው ሥርዓት ነበር ከመጀመሪያው መቶ ዓመት ጀምሮ ከእየ አቅጣጫው የተቃጣባትን የጥፋት ዘመቻ በጽንዓት ተቋቁማ እንድትዘልቅ ያደረጋት።

ሥልጣን ከህነት የአንድን ጳጳስ ሥልጣን የሚያስጠብቅ ብቻም አልነበረም፤ እያንዳንዱ ጳጳስ በተሾመበት ሀገረ ስብከት፤ ቤተ ክርስቲያንን በማስጠበቅ ደረጃ ኃላፊነቱ ከባድ ሲሆን፤ ሥልጣኑም ፍጹም ነበር። ከሹመቱ ጀምሮ ሕይወቱ በሙሉ ከሚያገለግላቸው ምእመናን ጋር ያለው ግንኙነት የጠበቀ፤ ከብሩም የላቀ ነው፤ ሥራውም ትልቅ ኃላፊነትን የሚጠይቅ ነበር።

የጥንቶቹን አባቶች እና ሥራቸውን ስናጠና ሥልጣናቸውን ለራሳቸው ከብርና ለራሳቸው ሰብእና ያዋሉበት ጊዜ አልታየም። የተሰጣቸውን ኃላፊነት ለእግዚአብሔር ከብር፤ ለቤተ ክርስቲያን ጥንካሬ፤ ለምእመናን አንድነትና መንፈሳዊ እድገት ተጠቅመውበታል። የቤተ ክርስቲያን ሥልጣን ምንጭ የሆነው የሲኖዶስ አባላት የጳጳሳት ምርጫ ከመካሄዱ በፊት፤ ሥነ ምግባርን፤ እውቀትንና እምነትን፤ አብረው ከሚሠሩት የሥራ ጓደኞች ጳጳሳት ጀምሮ አስከሚ ያገለግላቸው ምእመናን ድረስ ማረጋገጫ ያስፈልግ ነበር። በዚህ ምዘና አልፎ የጽጵስናውን ሥልጣን የተቀበለው ጳጳስ፤ በተመሳሳይ የመሾሚያ ምዘናውን አልፈው፤ ከተሾሙ ከሌሎች ሁለት

ጓደኞች ጋር ሲሆን፤ ቤተ ክርስቲያንን የመወከል፤ የመምራትና ሥርዓቷንም የማስጠበቅ ኃላፊነትና ግዴታ አለበት።

ይህ መሠረትም፤ ከመጀመሪያው የትንሣኤ ማግሥት ጀምሮ፤ ያለ ምንም ማቋረጥ በቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊ የትውልድ ሐረግ ተያይዞ የመጣ ነው። ይህም የቤተ ክርስቲያን የሥልጣን ምንጭ ቅዱሲኖዶስ በመባል የሚታወቀው ጉባኤ ነው። ይኸው ጉባኤ ለቤተ ክርስቲያን አንድነት፤ ለእግዚአብሔር ቃል ታማኝነት፤ ለሥርዓተ አምልኮው ጥራት፤ ለምእመናን ደኅንነት፤ ያለፈው እንዳይረሳ፤ ያለው እንዳይዛባ፤ ቀጣዩ እንዳይቋረጥ፤ በማድረግ ሠርቷል።

እምነትን በማስጠበቅም፤ ቤተ ክርስቲያን፤ ቤተ ክርስቲያን ሁና እንድትኖር፤ ህያዊት ሁና እንድትዘልቅ ያደረጋት አዳኝና ጌታ የሆነውን አምላክ፤ ያለምንም ተደራቢ ጉዳይ በፍጹም ልብ ማመን እንድትችል ማብቃት ነው። ይህን እምነት ለማመን፤ የቤተ ክርስቲያን ራስ የሆነውን ኢየሱስ ክርስቶስን ማመንና መግለጥን የሚያጠቃልል ነው።

ቤተ ክርስቲያን የምሥጢረ ሥላሴና የምሥጢረ ሥጋዊ ነገር የማይገባቸው ሰዎች በሚፈጥሩት የአስተምህሮ ልዩነት ምክንያት ተቸግረው ነበር። በምሥጢረ ሥጋዊ በኩል ፍጹም አምላክ፤ በተዋሕዶ ፍጹም ሰው ሁኖ ሰውን ያዳነበትን ምሥጢር መረዳትና ማመን የከበዳቸው ሰዎች በየጊዜው የሚፈለስፉት ከፉ ትምህርት ለቤተ ክርስቲያንቱ አስተምህሮ ወጥነት፤ ትልቅ አንቅፋት ሁኖ ነበር። በዚህ መሰሉ ምክንያት ነበር፤ የእምነት ልዩነት ሁሉ የተነሣው።

በምሥጢረ ሥላሴም በኩል፤ እግዚአብሔር በአካል ሦስት፤ በመለኮት፤ በባሕርይ፤ በህልውና፤ በፈቃድ፤ በመንግሥት አንድ፤ በስ

መ አብ ወወልድ ወመንፈስ ቅዱስ አሐዱ አምላክ፤ የሚለውን ትክክለኛ አስተምህሮ፤ ቅዱሳት መጻሕፍትን መሠረት በማድረግ ማስረዳትና ትክክለኛ መልስ መስጠት የቤተ ክርስቲያን ኃላፊነት ስለ ሆነ፤ ይህንኑ ኃላፊነት፤ በዓለም አቀፍና፤ በአገር አቀፍ ጉባኤ ያት፤ መናፍቃንን እያወገዘች፤ እንክርዳዱን ከሰንዴው እየለየች አንድነቷን ጠብቃ ኑራለች።

የቤተ ክርስቲያን ቅዱሳን አባቶች በዚህ ሁሉ ሂደት ሦስት ዓለም ዓቀፍ ጉባኤያትን በማሳለፍ ዓለም አቀፋዊ ስምምነት ያገኘውን እምነት የማይቀበልን ሁሉ ከአንድነቱ በመለየት እውነተኛውን እምነት በማስጠበቅ ኃላፊነታቸውን ተወጥተዋል። አሁንም ቅዱስ ሲኖዶስ የሚያስጠብቀው ያንኑ መሠረታዊ እምነት ነው። ያው እምነት እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ከእናንተ ጋር ነኝ የሚለው አምላካዊ ቃልን መሠረት በማድረግ፤ ከፍቅሩ የተነሣ ያደረገውን ማዳን ማወጅም የቤተ ክርስቲያን ኃላፊነትና ተቀደሚ ተግባር ስለ ሆነ፤ ይህንኑ ስታደርግና እንዳይዛባም እያስጠበቀች ለቀጣዩ ትውልድ ስታስተላለፍ ኑራለች።

የዚህ መጽሐፍ መዘጋጀትም እንደኛው ምክንያት ይህን አስጠባቂ የሆነው ሥልጣን ከቀኖና ቤተ ክርስቲያን እንጻር እንዴት ማስጠበቅ እንደተቻለና እንደሚቻል ማሳየት ነው። ምሥጢራትንና ትውፊትን ማስፈጸምና ማስጠበቅ ቤተ ክርስቲያን እንድታከናውናቸው ከተመደበችባቸው አገልግሎቶች ዋናዎቹ ናቸው።

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ፤ ለደቀ መዛሙርቱ፤ «እንግዲህ ሒዱና

እሕዛብን ሁሉ በአብ በወልድና በመንፈስ ቅዱስ ስም፤ እያጠመቃችኋቸው ያዘዘኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርቴ አድርጓቸው።»

የሚለው ትእዛዝ ቤተ ክርስቲያን ሥራዋን የምታከናውንበት የከህት ሥልጣን ቋሚነት ያለው መሆኑን የሚያመለክት ነው። ይኸው ሥልጣን ቤተ ክርስቲያንን በኃላፊነት የሚመራ ሥልጣን ነው። በሌላ አባባል ቤተ ክርስቲያን እንደ ተቋም ህልውና አግኝታ በምድር ላይ እንድትንቀሳቀስ የሚያደርጋት ይኸው ሥልጣን ነው። በዚህ ሥልጣን አማካይነት ሥነ መለኮታዊ አስተምህሮ በክርስቲያናዊ ሥነ ምግባር እየተገለጠ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ይቀጥላል።

“እኔ ደግሞ የተቀበልሁትን ከሁሉ በፊት አሳልፌ ሰጠኋችሁ እንዲህ ብዬ። መጽሐፍ እንደሚል ክርስቶስ ስለ ኃጢአታችን ሞተ፤ ተቀበረም መጽሐፍም እንደሚል በሦስተኛው ቀን ተነሣ፤” ተብሎ እንደ ተጻፈ። 1ቆሮ 15 ፥ 3።

የቤተ ክርስቲያንም ዓላማ፤ የተቀበለችውን፤ ሞትን ድል አድርጎ የተነሣውን የኢየሱስ ክርስቶስን ማዳን ማወጅ መመስከር ነው።

“ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ኃይልን ትቀበላላችሁ፤ በኢየሩሳሌምም በይሁዳም ሁሉ በሰማርያም እስከ ምድር ዳርም ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ አለ።” ተብሎ እንደ ተጻፈ። የሐዋ 1 ፥ 8 ።

ይህን የሚያሳድገውን የእግዚአብሔር ቃል መጽሐፍ ቅዱስን በመወሰን፤ የሥርዓተ እምልኮው ተግባር በተገቢው መንገድ እንዲካሄድ፤ እምነቱ እንዳይዛባ በጉባኤ በመወየየት እውነት የሆነው እምነት ዓለም አቀፋዊ ስምምነት እንዲያገኝና ያው ስምምነት በሁሉ

ያላች አንዲት የእግዚአብሔር መንግሥት ቤተ ክርስቲያንን በማጠናከር ዋጋ እየከፈሉ ማኖርን የጠየቀ ጉዳይ ነበር። ይህን ሁሉ ሥርዐትና ወግ ለማስያዝ ነበር ሕገ ቀኖና ያስፈለገው። ቀኖና ከሐዋይት ጀምሮ እምነትን በማስጠበቅና ሥርዐትን በማደላደል ለቤተ ክርስቲያን ህልውና ዋና መሠረት ሁኖ ይኖራል። አሁንም ያው መቀጠል ስላለበትና ይህንኑ ማሳወቅ ጠቃሚነቱ ስለታመነበት ነው ይህ መጽሐፍ የተዘጋጀ።

ቤተ ክርስቲያን የምእመናን አንድነት መሆኗ ግልጽ ነው፤ የዚህ አንድነት ራስ የሆነውን ክርስቶስን የወከለው ሕጋዊ የክህነት ውክልና እያልን በዚህ መጽሐፍ የጠራነው ሥልጣን፤ ይህችን የምእመናን ጉባኤ የመጠበቅና የመመገብ ኃላፊነት አለበት፤ ተሰጥቶታልም ።

ቀኖናና ክህነት፤ ቤተ ክርስቲያን ስትመሠረት ጀምሮ ሳይለያዩ የቀጠሉ ሥርዓቶች ናቸው። አንድነታቸውም፤ ክህነት ሥርዓቱን እከናዋኝ ሲሆን፤ ቀኖና ደግሞ ለሥርዓቱ ማከናወኛ ሥርዓት አስያኝሮ ሕግ ነው። በዚህም መሠረት በትውፊታዊ ቀኖና ተመሥርተው፤ ከወንጌል ስርጭት ጋር አብረው የሚሄዱ የማያቋርጥ ቀጣይነት ያላቸው ምሥጢራት አሉ። እነዚህም ከጥምቀት ጀምሮ የሚከናወኑ ሰባቱ ምሥጢራት በመባል የሚታወቁ፤ የቤተ ክርስቲያንን ሕይወት ቀጣይነት የሚያሳዩ ጸጋዎች ናቸው።

አንዲት ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን ምሥጢረ ቊርባንን የማትፈጽም ከሆነ ቤተ ክርስቲያን ልትባል አትችልም። በሕጋዊ የክህነት ውክልና፤ በትውፊታዊ ሲኖዶስ ምልዐተ ጉባኤ ከተሾመ ጳጳስ ቡራኬና ይሁንታ ያላገኘ ካህን፤ እነዚህን ምሥጢራት ለማከናወ

ንና ለመፈጸም አይችልም። ይህንን ነው ሲፒረያን “ያለ ጳጳስ ቤተ ክርስቲያን የለችም፤ ያለ ቤተ ክርስቲያንም ጳጳስ የለም” ያለው። በዚህ መጽሐፍ ለመግለጽ የተሞከረውም ይህን እውነት በግልጽ ለማሳየት ነው። ስለዚህ በረጋ መንፈስ ሁኖ ማንበብን የሚጠይቅ ነውና፤ የተወደዳችሁ አንባብያንም ይህን እንድታደርጉ በትሕትና ተጋብዛችኋል።

መግቢያ

ዓለምን ስንመለከት ከርቶስ ላስተማረው ትምህርት የምትስማማ ሁኔታ አልተገኘችም፤ ከርቶስ ደቀ መዛሙርቱን ጠርቶ የሰጣቸውን ትእዛዝ፣ የዛሬ አገልጋይ እንዴት ያየዋል? ጌታ እንዲህ አለ፤

"እነዚህን አሥራ ሁለቱን ኢየሱስ ላካቸው፤ አዘዛቸውም፤ እንዲህም አለ ፡- በአሕዛብ መንገድ አትሂዱ፤ ወደ ሳምራውያንም ከተማ አትግቡ፤ ይልቅስ የእስራኤል ቤት ወደሚሆኑ ወደ ጠፉት በጎች ሂዱ እንጂ። ሂዳችሁም፡- መንግሥተ ሰማያት ቀርባለች ብላችሁ ሰበኩ። ድውዮችን ፈውሱ ሙታንን አስነሡ፤ ለምጻሞችን አንጹ፤ አጋንንትን አውጡ፤ በከንቱ ተቀብላችሁ፤ በከንቱ ሰጡ። ወርቅ ወይም ብር ወይም ናስ በመቀነታችሁ፤ ወይም ለመንገድ ከረጢት ወይም ሁለት እጅ ጠባብ ወይም ጫማ ወይም በትር አታግኙ፤ ለሠራተኛ ምግብ ይገባዋልና። በምትገቡባትም በማናቸይቱም ከተማ ወይም መንደር፤ በዚያ የሚገባው ማን እንደ ሆነ በጥንቃቄ መርምሩ፤ እስከትወጡም ድረስ በዚያ ተቀመጡ። ወደ ቤትም ስትገቡ ሰላምታ ሰጡ፤ ቤቱም የሚገባው ቢሆን ሰላማችሁ ይድረስለት፤ ባይገባው ግን ሰላማችሁ ይመለስላችሁ። ከማይቀበላችሁም ቃላችሁንም ከማይሰሙ ሁሉ፤ ከዚያ ቤት ወይም ከዚያች ከተማ ስትወጡ የእግራችሁን ትቢያ አራግፉ።" ማቴ 10 ፡ 5-14.

የሚያስገርም ትእዛዝ ነው። በዋጋ ትመና ላይ የተመሠረተ አገልግ ልሎት በሚጠየቅበት ዘመን ላይ ሁኖ ይህን ቃል እንዴት ማንበብ ይቻላል? በሰማያዊ አምላክ ስም የመንግሥተ ሰማያትን አዋጅ እያወጁ ምንም ከፍያ ሳይጠይቁ አገልግሎት ለመስጠት ቢታሰብስ

በዚህ ዘመን ላይ ሁኖ ቋንቋውስ እንዴት ይሰማል? ቤተ ክርስቲያን እንድታደርገው የተሰጣት ደግሞ ይህንን ነው። በዚህ ዘመን በቤተ ክርስቲያን የተከሠተው ሁኔታ ቤተ ክርስቲያን ከተሰጣት ትእዛዝና ልታደረግው ከሚያስፈልጋት አግልግሎት ጋር የሚጋጭ ከሥተት ነው።

በአንድ በኩል በድገረ ዘመናዊነት አነሳሽነት የመጣ በጥቅም ላይ የተመሠረተ ራስ ወዳድነት በሚነዳው ዓለም ስንኖር የሚፈጠረው ተጽዕኖ ሲሆን፤ በሌላ በኩል የጥንቱን የቤተ ክርስቲያን ኃላፊነት በጠራ መልኩ ካለመረዳት፤ አንዳንዴም አውቆ ከመካድ የመጣ ችግር ሁኖአል። ዘመኑ ሁሉም ተተምኖ ምን ያህል ይወጣዋል? ወይም ምን ያስገኛል? በሚል መርሕ ተመሥርቶ፤ አገል ግሎትን ከጥቅም ጋር በማጣመር የተከሠተውን ችግር የሚያሳይ ነው።

ይህ ሁኔታም ቤተ ክርስቲያንን አግልጋዮች በተጠሩበት ሙያ እንዳያገለግሉ፤ እውነት እንዳይናገሩ፤ አፋቸውን ዘግቶ ይዟቸው ይገኛል። በዚህ ምክንያት ከህጎች ያገልግሎት ጥሪ መሆኑ ቀርቶ፤ የሙያ ተቀጣሪ መሆኑን እየተመለከትን ያለንበት ዘመን ነው።

በዚህ ዘመን በእግዚአብሔር ላይ ታምኖ፤ ለወንጌል ራስን መስጠት፤ ሞኝነት ሁኖ እየታየ ነው። በአንጻሩ ተገልጋዩ ምእመንም አገልጋይ ካህናትን የጥሪ ስጦታቸውን ተቀብሎ ከመገልገል ይልቅ በደመወዝ ቀጠርን ማለትን እየመረጠ መጥቷል። በአሁኑ ጊዜ ይህን ተከትሎ የሥልጣን ሽኩቻ፤ ለጥቅም ተገዥነትና ዓለማዊ ነት፤ ቤተ ክርስቲያንን ወጥሮ ይዞ እየተፈታተናት ይገኛል።

ለዚህ ይጠቅም ዘንድ ቤተ ክርስቲያን በእንደዚህ ዐይነት ችግር ውስጥ ስትገባ የጥንት አባቶች ችግሩን የፈቱበት ዘዴ ምንድን

ነው? የደንገጉት ድንጋጌ ያወጡት ሕግስ አለወይ? ከሠሩትና ካደረጉት ቁም ነገር፤ ጥለውልን ያለፉት መንፈሳዊ ጥበብ አሁን ላለንበት ዘመን ምን ፋይዳ ይኖረው ይሆን? በተልይም ከህነትን እንደ ሥራ ማግኛ ዘዴ ቁጥሮ ቤተ ክርስቲያንን የንግድ ፈቃድ ማውጫ አድርጎ ጥቅም ላይ ላዋለው ትውልድ ምን ትምህርት ቢማር ከዚህ ስህተት ሊመለስ ይችላል? ለሚሉት ጥያቄዎች ሁሉ መልስ ይኖራቸው ይሆን?

መልሱ አዎ አላቸው ነው። ትውልዱ ሰሚ ጆሮ፤ አስተዋይ አእምሮ ካለው፤ ጥንታውያን አባቶቻችን ለዚህ ጉዳይ በቂ መልስ ሰጥተዋል። የቤተ ክርስቲያን ተልእኮ ምን እንደ ሆነ መጽሐፍ ቅዱስን መሠረት አድርገው ድንጋጌዎችን ደንግገዋል፤ ውሳኔዎችንም ወስነዋል። ውሳኔውም ቀኖና ቤተ ክርስቲያን በመባል ይታወቃል። ቀኖናው እንዲሁ በድንገት ሰው ለመጉጃ የወጣ ሕግ አልነበረም። ቤተ ክርስቲያን ዓላማዋን እንዳትስት አቅጣጫ መር ሕግ ነበር። አንድ ካህን ከህነት የሚያገኝበት የሥልጣን ምንጭና አጠቃቀም ተወስኗል፤ ምእመናን ቤተ ክርስቲያን ሲያስፈልጋቸው ምን ምን ማሟላት እንዳለባቸው፤ ከዚያ አልፈው ቢሄዱ በቤተ ክርስቲያን ምን ቅጣት እንደሚቀጡ ደንግገዋል።

የጳጳሳት የሥራ ድርሻ፤ የካህናት የሥራ ድርሻ፤ የዲያቆናት የሥራ ድርሻ ምን እንደ ሆነ ወስነዋል። ከዚህ አትለፍ ከዚህ አትውጣ፤ ከወጣህ የሚቀጥለው ከህነታዊ ፍርድ ከጉባኤ መለየት ነው በማለት ደንግገዋል። ይህ መጽሐፍም፤ ይህንኑ የአባቶችን ውሳኔና ድንጋጌ፤ የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያንም እንዴት እንደ ተጠቀመችበትና እንዳልተጠቀመችበት ያመለክታል።

የመጀመሪያው የመጽሐፉ ክፍል፤ ቤተ ክርስቲያን ሥትመሠረት ጀምሮ ዓላማዋ ምን እንደ ሆነ፤ ከመጀሪያ ከሐዋርያት ጥሪ በመነሣት የቤተ ክርስቲያን ሕጋዊ የከህነት ውክልና እንዴት በሥራ ላይ እንደ ዋለ፤ ስለ ከህነት ኃላፊነት፤ ስለ ከህነት ሥራ፤ በቂ የሚባል ማብራሪያ ይሰጣል።

በሁለተኛው ክፍል የዚህ ከህነት አስጠባቂና ከለላ ሰጭ ሕግ የሆነው “ቀኖና” ስያሜው፤ ዓላማው፤ ለቤተ ክርስቲያን የሰጠው ጥቅም ታትቷል። በዚሁ ክፍል የቤተ ክርስቲያን የቀኖና ምንጭና የትመጣቸው ተብራርቷል። በዚህ ቀኖና ተመሥርታ፤ ቤተ ክርስቲያን ራሷን እንዴት እንደ ተከላከለች ለአድገትና ለጥንካሬዋ ምን ያህል ድጋፍ እንደ ሰጣት ተገልጧል።

በሦስተኛው ክፍል ቀኖናው ከህነትን እንዴት እንዳስጠበቀና የከህነትም መመዘኛው ምን እንደ ሆነ በሰፊው ተብራርቷል። በምንጭነትም የጥንትና የአሁን ሊቃውንት በጻፏቸው መጻሕፍት፤ የሰጡትን ማብራሪያዎች ያገናዘበ ገለጻ ተደርጓል። ከዚህ በመነሣትም የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ቤተ ክርስቲያን ይህንኑ ቀኖና እንዴት እንደ ጠበቀችው፤ ራሷን ለመቻል የተካሄዱ ቀኖናዊ ውይይቶች፤ ቀላል በማይባል መልኩ ተዘርዝረዋል። በዚሁ ምዕራፍ መጨረሻ አሁን ያለው ችግርም በሰፋት የተብራራ ሲሆን የቡድን ክፍፍሉና የሰደቱ መንሥኤ ከነ ሙሉ መረጃው ቀርቧል። በመጨረሻው ምዕራፍ ላይ የሰደተኛው ጉዞ ወዴት? የሚለው ጥያቄ አማራጭ የቀረበ ሲሆን፤ አማራጭ ምክንያቶችም በበቂ መልኩ ተዘርዝረዋል። ማጠቃለያው ቤተ ክርስቲያንን ቤተ ክርስቲያን ያሰፏትን ዋና ዋና ነጥቦች በመጠቀም ይቋጫል።

በሕግ ተመርተን፤ የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን በሥርዐት መምራት ካልተቻለ፤ ሊከፈል የሚገባው ዋጋ ካልተከፈለ፤ ሁሉም ኃላፊነቱን አውቆ፤ ለእግዚአብሔር ቤተ ክርስቲያን ከብር ቁሞ ለማያልፍ መንግሥት ካልሠራ፤ ዘመናችን በዘፈቀደ የሚታለፍ ሁኖ አይታይም።

ሁሉም በገንዘብ ትመና ላይ ተመሥርቶ ለጥቅም ብቻ ሲባል የሕጋዊ ክህነት ውክልናን ለጥቅም በመሸጥ፤ የሚታየው ሩጫ ዘመኑ ከወለደው ውጫዊና ወስጣዊ ችግር ጋር ተዳምሮ፤ ወደ ጥፋት የመሄጃ መንገዱን እያሰፋውና እያፈጠነው ይገኛል።

ይህን አሳሳቢ ሁኔታ ብዙ ጊዜ እንሰማለን፤ እናያለንም፤ ሆኖም ችግሩ እየከፋና እየተወሳሰበ ሲሄድ ጦሱ የሚተርፈው ለአኛው ነው። ይህ እንዳይሆን፤ እያንዳንዳችን ልናደርግ እሚገባንን ሁሉ ከመፈጸም ወደ ኋላ ልንል አይገባም። በመሆኑም ፤ ይህ ያለብን ችግር እንዲቃለል፤ በተቻለም መጠን እንዲወገድ የየበኩላችንን ድርሻ መወጣት ተገቢ ነው።

የዚህ መጽሐፍ አዘጋጅ፤ ለዚህ ችግር ይህ ዓይነት መጽሐፍ ቀላል የማይባል አስተዋጽኦ ያደርጋል ብሎ ያምናል። ስለ ሆነም አንባብያን በረጋ መንፈስ በማንበብና ጥያቄም ካለ በመጠየቅ፤ ሊያዳ ብሩት፤ ሊያሰፉትም ይችሉ ዘንድ በታላቅ ትሕትና በማሳሰብ፤ ሐሳቡን ይደመድማል።

ከፍል አንድ፤

የሥርዓተ ቤተ ክርስቲያን ጥናትና አቅጣጫ

በዚህ መጽሐፍ መጀመሪያ ከፍል ትኩረት የተሰጠው፤ በቤተ ክርስቲያናችን ብዙ ጥናትና ምርምር ያልተደረገበትና በብዛት ያልታወቀው ከፍል 'ትምህርተ ቀኖናና' ቀኖናው ለክህነትና ለቤተ ክርስቲያን ሥርዓት፤ የሰጠውን ጠቀሜታ የምንመለከትበት ከፍል ነው።

በዚህ ከፍል የክህነት አመሠራረት፤ አገልግሎት፤ ውክልና፤ ኃላፊነት፤ አስተዳደር፤ ትውፊት፤ የአዲስ ኪዳን ክህነት፤ በሚሉ ስድስት ርዕሶች መነሻነት የሚቀርበውን ዝርዝር ማብራሪያ እንመለከታለን። በነዚህ ነጥቦች መነሻነት መጽሐፍ ቅዱስን፤ ትውፊታዊ የጥንት አባቶች ጽሑፎችን፤ ቀኖና መጻሕፍትንና የታሪክ መረጃዎችን መሠረት በማድረግ ጥናቱ ይቀርባል።

መልእክቱን በአግባቡ ለመረዳትና በቂ ግንዛቤ ለማግኘት ማውጫውን መሠረት በማድረግና በማስተዋል ማንበብ ጠቃሚ ይሆናል። ለመጽሐፉ ዝግጅት ግብአት በቂ የሚያሰኝ ጥረት ተደርጓል። ጉዳዩን በአግባቡ አጠቃላይ መጠቀም የአንባቢያን ኃላፊነት ይሆናል።

1. የክህነት አመሠራረትና አገልግሎት፤

በዚህ ንዑስ ከፍል ስለ ክህነት አመሠራረትና አገልግሎት በተመለከተ የቀረበው ከመጀመሪያዋ የሐዋርያት ቤተ ክርስቲያን ጀምሮ ያለውን የአገልጋዮቿን ሥልጣንና ኃላፊነት፤ አመሠራረት፤ ውክልናና አስተዳደር፤ ትውፊትና የአዲስ ኪዳን ክህነትም በጥንቷ ቤተ

ክርስቲያን የነበረውን ቦታ የሚዳስስ ይሆናል።

አመሠራረት ሲባል ቤተ ክርስቲያን ከህንታዊ ሥርዓቷ የአይሁድ ከህንታዊ ሥርዓት ቀጣይ ሥርዓት እንጂ የምርጫና የጥሪ ልዩነት አይደለም። ኃላፊነት በሁሉም መልክ ሰውን በወንጌል ማጥመድ፣ መጠበቅ፣ የሚመለከት ነው። የኃላፊነት ክብደትም ከአስተዳደር ጋር በቦታው የሚታይ ሲሆን፣ ትውፊት የሚለው ቃል በቤተ ክርስቲያናችን ብዙዎቹ ከግንዛቤ ችግር የተነሣ ያለ አግባብ ሲጠቀሙ በት ይታያል። ይህንኑ ዐቢይ ጉዳይ አስመልክቶ ገለጸው ይቀጥላል።

በክርስትና የሥነ መለኮት አስተምህሮ መሠረት የክርስቶስ አካል የሆነቺው ቤተ ክርስቲያን መንፈሳዊና ማኅበራዊ አገልግሎቷን የምታንቀሳቅስበት የሥልጣን ዓይነት ሥልጣን ከህነት ይባላል። ይህም ቤተ ክርስቲያን በምድር ላይ የምትሠራው ሥራ ማለት ነው። ሥልጣን ከህነት እግዚአብሔር የማዳኑን ሥራ ለመሥራት በወደደው መጠን፣ በሕዝቡና በእርሱ መካከል ሁነው እንዲያገለግሉ በተመረጡ የተለዩ ሰዎች አማካይነት ይካሄድ እንደ ነበር በዘሌዋውያን መጽሐፍ የተደነገገውን የከህነት ሕግ መመልከት በቂ ትምህርት ይሰጣል። የዘሌዋውያን መጽሐፍ የከህነትን ኃላፊነትና ቋሚ ሥራን ያስረዳል።

1. ከህንታዊ ትውፊት በአይሁድና በክርስትና፤

በትውፊት እንደምንረዳው፣ ክርስትና በመሠረቱ የወጣው ከአይሁድ እንደ መሆኑ መጠን፣ የከህነት አገልግሎት ሥርዓትም ከዚያው ከአይሁድ የከህነት አገልግሎት ሥርዓት ተያይዞ የመጣ

ነው። ይህን በተመለከተ ሮጀር ቢክ ዊዝ የተባሉ ጸሐፊ ሲገልጹ በመጀመሪያው መቶ ዓመት የቤተ ክርስቲያን እንቅስቃሴ ይካሄድ የነበረው በየትኛውም በሮማ ዋና ዋና ከተሞች በተቋቋሙ ምክራባት አማካይነት እንደ ነበር፤ ይህም ለመጀመሪያዬቱ ቤተ ክርስቲያን የከህነት አገልግሎት ማእከል እንደ ነበር አብራርተዋል።

የክርስትናው ሙሉ የጸሎት አገልግሎትም ይሰጥ የነበረው በምክራቦች እንደ ነበር ነው፤ እንዳለ የተወሰደው። ከዚህም የምንመለከተው፣ የክርስቶስም የሐዋርያትም አገልግሎት በምክራቦችና በቤተ መቅደስ መደረጉን ነው፤ ሁኖም የክርስትና ከህነትና የአይሁድ ከህነት፣ በሚሰጡት አገልግሎትና ኃላፊነት የተለያዩ ይሁኑ እንጂ በነበራቸው የኃላፊነት ክብደት ግን እንደ ዓይነት ናቸው።² በሐዲስ ኪዳን ውስጥ የተዘገቡት የከህነት ጽሑፎች እንደሚገልጹት፣ ቤተ ክርስቲያን ሥራዋን ከጀመረችበት ጊዜ አንሥቶ ከህነት አምላካዊ ስጦታ እንደሆነ ያስረዳሉ። ይኸውም ይታወቅ ዘንድ የሐዋርያትን ምርጫ መመልከት በቂ ነው።³

በሐዲስ ኪዳን የተገለጹት የከህነት ደረጃዎች፣ ዲቁናና ኤጲስ ቆጶስነት የተባሉት ናቸው። ኤጲስ ቆጶስና ካህን የሚለው አባባል ለአንድ የከህነት ደረጃ የተሰጠ እንደ ነበር ብዙ ጽሑፎች ያስረዳሉ።⁴

² Roger Weckwith, Elders in Every City, The Origin and Role of the Ordained Ministry, p. 28.
³ Ibid p. 42
³ የማቴዎስ ወንጌል 4: 18-24
⁴ Roger Weckwith, Elders in Every City, The Origin and Role of the Ordained Ministry, 11

የሥራ ዝርዝራቸው ሲታይ ግን በአሁኑ ጊዜ ካህን የሚሰጠው አገልግሎቶች የአንድ በሁለት ስም የሚጠራ ከህነት ነው። ጳጳስ፣ ቄስ የምንለው “ፕሪስቲተር” የተባለው ሥልጣን ነው።⁵ በአንደኛ ጴጥሮስ የተገለጠው ሐሳብ፣ ከነዚህ አንዱ መሆኑን ከጥቅሱ መረዳት ይቻላል። “አንግዲህ እኔ ከእነርሱ ጋር ሽማግሌ የክርስቶስም መከራ ምስክር ደግሞም ሊገለጥ ካለው ከብር ተካፋይ የሆንሁ፣ በመካከላቸው ያሉትን ሽማግሌዎች እመክራቸዋለሁ። በእናንተ ዘንድ ያለውን የእግዚአብሔርን መንጋ ጠብቁ። እንደ እግዚአብሔር ፈቃድ በውድ እንጂ በግድ ሳይሆን፣ በበጎ ፈቃድ እንጂ መጥፎውን ረብ በመመኘት ሳይሆን ጐብኙት፤ ለመንጋው ምሳሌ ሁኑ እንጂ ማኅበሮቻችሁን በኃይል አትግዙ።⁶”

ሽማግሌዎች፣⁷ የሚለው አንዳንድ ጊዜ ካህን የሚለውን ተክቶ ሲነበብ ይታያል። ያ ማለትም የበላይ መሪነትን እንጂ አሁን ያለውን የጳጳስና የኑሮ ይዘትን ያሟላ ነው ለማለት አይደለም። መነኩሳትን ለተለየ የክህነት ሥልጣን መለየት የሚለው መርሕ የመጣው በኋለኛው ዘመን ነው። “ሽማግሌ” የሚለው በጥንት ቋንቋዎች አሁን ጳጳሳትና የበላይ ካህናትን የሚመለከት ሐሳብ ሲሆን፣ በሌላ አባባል “ሽማግሌ” የሚለው ካህን በመባል ይተረጎማል።⁸ ሐዋርያው ጳውሎስ ይህንኑ ሐሳብ እንዲህ ይገልጠዋል። “በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቁት

ዘንድ፣ መንፈስ ቅዱስ እናንተን ጳጳሳት አድርጎ ለሾመባት፣ ለመንጋው ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ።”

በሐዋርያት ሥራ ምዕራፍ 20 ጳጳሳት የሚለው ቃል አሁንም የመሪነትና የኃላፊነትን ሥልጣን የሚመለከት ቃል ነው።⁹ የክህነታዊ ሥልጣን በዚያን ጊዜም ሆነ ዛሬ አንድ ዓይነት አገልገልሎት አለው፣ በቤተ ክርስቲያን ያለው የኃላፊነቱ ከብደት ምን ጊዜም ቢሆን የሚታመነው በመንፈስ ቅዱስ እንደ ተሾመ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስም ለቲቶ በሰጠው ትእዛዝ ሽማግሌና ኤጲስ ቆጶስ በማለት የሚያስረዳው ይህንኑ ጉዳይ ነው።¹⁰ ከመጀሪያው ምእት/መቶ ዓመት ማገባደጃ ጀምሮ እስከ አራተኛው መቶ ዓመት በነበረው ጊዜ የክህነት ሥራ በዶክትሪን ደረጃ ተደንግጎ ነበር።¹¹ በዚህ በመጀሪያው መቶ ዓመት፣ ማለትም በሐዋርያት ዘመንም ቢሆን የክህነት ሥልጣንና ኃላፊነት እጅግ በጣም ወሳኝነት ነበረው።¹²

ከአንደኛው መቶ ዓመት ጀምሮ የክርስትና የሥልጣን ክህነት አገልግሎት የኃላፊነት ከብደቱ እያደገ መጥቶ ራሱን የቻለ ጥናት እንዲኖረው ተደርጓል። ከአዲስ ኪዳን ውጭ ባሉ የቤተ ክርስቲያን አባቶች መጻሕፍትም በብዛት ተዘግቧል። ከእነዚህም ውስጥ አግናጥዮስ፣ ቀሌምንጦስ ዘሮም፣ ቄርሎስ ዘኢየሩሳሌም፣ ቱርቱሪያኖስና ሌሎችም የቤተ ክርስቲያን ጸሐፊዎች ይጠቀሳሉ።

⁵ Ibid, p. 13
⁶ 1ኛ ጥ 5፡ 1-2
⁷ Ibid, p. 12
⁸ Ibid, p.12

⁹ Ibid, p. 12
¹⁰ Ibid, p. 13
¹¹ Ibid, p. 14
¹² Ibid, p. 10

የነዚህን አባቶች ሙሉ ሐሳብ በዚህ መጽሐፍ በቦታው እንመለከታለን።

አሁን አትኩሮት የምንሰጠው ምሥጢረ ከህነት በቀኖና ቤተ ክርስቲያን ምን ቦታ እንዳለው ይሆናል። የከህነት አገልግሎት ሥርዓት የአሪት ሕግ በክርስቶስ ፍጻሜውን እስኪያገኝ ድረስ በሥራ ላይ ውሏል።¹³ በአዲስ ኪዳን ግን ክርስቶስ ራሱ ሊቀ ካህናት ሲሆን የምትታየዋን በምድር ያለች ቤተ ክርስቲያን በከህነት እንዲመሩና እንዲያገለግሉ መርጦና ሹሞ ያሰማራቸው መጀመሪያ ሐዋርያት ሲሆኑ፤ እነሱን ተከትለው ያለ ማቋረጥ የተተኩ የቤተ ክርስቲያን አባቶች ናቸው።¹⁴

የሐዋርያትን ሹመት ስንመለከት ቤተ ክርስቲያን ሥራዋን እንድትቀጥል ሥልጣን መቀበሏን የሚያስረዳ ሲሆን፤ እንዲሁም ለሐዲስ ኪዳን አስተምህሮም ማዕከላዊ ነጥብ ነው።¹⁵ ይህም ቤተ ክርስቲያን ከክርስቶስ ባገኘችው ሥልጣን መሠረት እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ከምታከናውናቸው የሥራ ኃላፊነቶች መካከል፤ ትምህርት፣ ጥምቀት፣ ቁርባን፣ ጥበቃ፣ አምልኮትና ጸሎት ይገኙባቸዋል።¹⁶ እነዚህ አገልግሎቶች ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን በመባል ይታወቃሉ።¹⁷ አገልግሎቶቹ ዛሬም በቤተ ክርስቲያን ቋሚ የሆኑ፤ ሁልጊዜ አዲስና የማይለወጡ አገልግሎቶች ናቸው። ቤተ ክርስ

ቲያንን ቤተ ክርስቲያን እንድትሆንና አባሎቿም አባላት ለመሆናቸው የዕውቅና መንገዶቹ እነዚህ ከላይ በገለጥናቸው አገልግሎቶች አማካይነት እምናገኛቸው ምሥጢራት ናቸው።¹⁸ እነዚህ ምሥጢራት የሚከናወኑትም በከህነት አማካይነት ብቻ ነው።

ቤተ ክርስቲያን ከላይ የተጠቀሱትን አገልግሎቶቿን ቀጥታ ከክርስቶስ እንደተቀበለቻቸው መጽሐፍ ቅዱስ ያስረዳል። ማቴዎስ ይህንን ሐሳብ ሲገልጽ፤

“ኢየሱስም ቀረበና እንዲህ ብሎ ተናገራቸው፤ ሥልጣን ሁሉ በሰማይና በምድር ተሰጠኝ። እንግዲህ ሂዱና አሕዛብን ሁሉ በእብ በወልድ በመንፈስ ቅዱስ ስም፤ እያጠመቃችኋቸው ያዘዝኋችሁንም ሁሉ እንዲጠብቁ እያስተማራችኋቸው ደቀ መዛሙርት አድርጓቸው። እነሆም እኔ እስከ ዓለም ፍጻሜ ድረስ ሁልጊዜ ከእናንተ ጋር ነኝ”።¹⁹

ይህ ትእዛዝ ቤተ ክርስቲያን የተቀበለችውን ሙሉ ሥልጣን፤ እንዲሁም መብቷን የሚያስረዳን ሲሆን፤ ለአገልግሎቷም በቂ ሠራተኛ መጨመር፤ ማጥመቅ፤ መመገብ፤ በሙሉ ተጠቃሎ እንደተሰጠ እንገነዘባለን።²⁰ ይህ ሥራ ዛሬም ቤተ ክርስቲያን የምትሠራው ቋሚ ሥራዋ ነው። ቃሉ በማርቆስ ወንጌል የተደገመ ሲሆን፤ እንደሚከተለው ተገልጿል። “ወደ ዓለም ሁሉ ሂዱ ወንጌልንም ለፍጥረት ሁሉ ስበኩ፤ ያመነ የተጠመቀ ይድናል፤ ያለመነ ግን

¹³ Ibid, p. 28

¹⁴ Alister E. McGrath, *Christian Theology an Introduction*, p. 15

¹⁵ John Meyendorff, *Living Tradition*, p. 46

¹⁶ Ibid, p. 47

¹⁷ Ibid, pp. 48-50

¹⁸ John Meyendorff, *Catholicity and the Church*, pp. 111-119

¹⁹ ማቴ 28፡ 19-20

²⁰ John Meyendorff,

ይፈረድበታል”።²¹ ሉቃስም በግልጥና በማያሻማ ቃል እንዲህ አስቀምጦታል። “እርሱም ከእናንተ ጋር ሳለሁ በሙሴ ሕግና በነቢያት፣ በመዝሙራትም ስለ እኔ የተጻፈው ሁሉ ይፈጸም ዘንድ ይገባል፤ ብዬ የነገርኋችሁ ቃል ይህ ነው አላቸው።... እናንተም ለዚህ ምስክሮች ናችሁ”።²²

በዮሐንስ ወንጌልም ከላይ የተገለጸው የኃላፊነት ጉዳይ በግልጥ ተቀምጧል። ክርስቶስ ለሁሉም የዕድሜ ደረጃ ላላቸው ሰዎች ስለሚሰጠው ግልጋሎት፣ ግልገሎች፣ ጠባቂዎች፣ በጎች፣ በማለት የሰጠው ታላቅ አደራ የኃላፊነቱን ከብደት ያሳያል።²³ ወንጌላዊ ሉቃስም በሐዋርያት ሥራ የክርስቶስን ትምህርት በመጥቀስ የሚ ከተለውን ጽፏል።

“ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ፣ ኃይልን ትቀ በላላችሁ፤ በኢየሩሳሌምም፣ በይሁዳም፣ ሁሉ በሰማርያም፣ እስከ ምድር ዳርም ድረስ ምስክሮቹ ትሆናላችሁ”።²⁴ ሉቃስ በወንጌሉ ደግሞ ሁለት ቀጣይነት ያላቸውን ቃላት ተጠቅሟል። “ሲባርካቸውም ከእነርሱ ተለየ” ... ዘወትርም እግዚአብሔርን እያመሰገን ኑና እየባረኩ በመቅደስ ኖሩ”።

እነዚህ ሁለት ማለትም “ሲባርካቸው”ና “ዘወትር እየጸለዩ” የሚ ሉት ቃላት ከክርስቶስ የተቀበሉት የክህነት አገልግሎት የማያቋር

ጥና ሁል ጊዜም ቀጣይነት ያላቸው መሆኑን እንረዳለን። ከዚህ በላይ ባጭሩ እንደ ተመለከትነው ሕጋዊ የክህነት ውክልና አመሠራረቱ ከብሉይ ኪዳን ጀምሮ ምን እንደሚመስል የሚገልጽ ነበር። የክህነት ሥልጣን ለሐዋርያቱ መቼ እንደ ተሰጠ አከራካሪ ጉዳዮች አሉ ። አንዳንዶቹ የጸሎተ ሐሙስ ነው ሲሉ፤ ሌሎች ደግሞ ከትንሣኤ በኋላ በተዘጋው በር ገብቶ የባረካቸው ዕለት ነው ይላሉ።²⁵ ሌሎችም ለጴጥሮስ የመንግሥተ ሰማያትን መክፈቻ እስጥሃለሁ ባለው ጊዜ ነው ይላሉ።²⁶ በአንድ ነገር ግን መስማማታቸው እውነት ነው፤ ይኸውም ከህነት ቤተ ክርስቲያን ሥራዋን እንድታካሂድበት ከእግዚአብሔር የተገኘ መለኮታዊ ስጦታ መሆኑ ነው።²⁷

2. ውክልናው፤

የሐዋርያት ምርጫ፣ በምድር ላይ ቤተ ክርስቲያን ከክርስቶስ ዕር ገት በኋላ ሥራዋን በይፋ ስትጀምር፣ ክርስቶስ የጀመረውን ሥራ ከፍጻሜ ለማድረስ እንደሚሆን ለደቀ መዛሙርቱ ሲገልጽ፤ “ከእኛ ጉተ ዘንድ ሰኖር ይህን ነገራችንን እላለሁ፤ አብ በሰሜ የሚልከው ግን መንፈስ ቅዱስ የሆነው አጽናኝ እርሱ ሁሉን ያስተምራችኋል፤ እኔም የነገርኋችሁን ሁሉ ያሳስባችኋል፤” ይላል።²⁸

21 ማር 16: 15

22 ሉቃ 24: 44-49

23 ዮሐ 21: 15-17

24 ዮሐ 1: 8

²⁵ Joseph Cardinal Ratzinger, *Called to Communion*, pp. 47-74

²⁶ *ibid*

²⁷ *ibid*

²⁸ ዮሐ 15: 25

በዚህም ተስፋ መሠረት ወደ ሰማይ ሲያርግ “እስከ ምድር ዳርቻ ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ” በማለት የሰጠውን ትእዛዝ እናስታውሳለን።

የመጀመሪያው የቤተ ክርስቲያን ታሪክ የሆነውን የሐዋርያትን ሥራ የጻፈው ቅዱስ ሉቃስ እንደሚያስረዳው፤ ከዕርገቱ በኋላ ሐዋርያትና መላው ደቀ መዛሙርት በአንድነት ተሰብስበው በጸሎት እየተጉ በአንድ ልብ ሁነው እግዚአብሔርን በማክበር ላይ እንደ ነበሩ ካብራራ በኋላ ፡ ለቀጣዩ ሥራ እንዴት ዝግጁ እንደ ነበሩ ሲገልጽ፤

“በዚህም ወራት ጴጥሮስ መቶ ሀያ በሚያህሉ በሰዎች ማኅበር አብረው በነበሩ በወንድሞቹ መካከል ተነሥቶ አለ፤ ወንድሞች ሆይ ! ኢየሱስን ለያዙት መሪ ስለ ሆናቸው ስለ ይሁዳ መንፈስ ቅዱስ አስቀድሞ በዳዊት አፍ የተናገረው የመጽሐፍ ቃል ይፈጽም ዘንድ ይገባ ነበር፤ ከእኛ ጋር ተቆጥሮ ነበርና፤ ለዚህም አገልግሎት ታድሎ ነበርና። ይህም ሰው በዓመፅ ዋጋ መሬት ዝ በግንባሩም ተደፍቶ ከመካከሉ ተሰነጠቀ፤ አንጀቱም ሁሉ ተዘረገ፤ በኢየሩሳሌም ለሚኖሩ ሁሉ ታወቀ፤ ስለዚህም ያ መሬት በቋንቋቸው አኬልዳማ ተብሎ ተጠራ፤ እርሱም የደም መሬት ማለት ነው”።²⁹

ለሹመት የሚበቃ ሰው እንዴት እንደሚሾም ሲገልጥ፤

“የሁሉን ልብ የምታውቅ አንተ ጌታ ሆይ፤ ይሁዳ ወደ ዝ ራሱ ሰፍራ ይሄድ ዘንድ በተዋት፤ በዚች አገልግሎትና ሐዋርያነት

²⁹ ዮሐ 1 ፡ 15-19

ሰፍራን እንዲቀበል የመረጥኸውን ከነዚህ ከሁለቱ አንዱን ሹመው አሉ”።³⁰

ይህ ሐሳብ የሐዋርያትን ሹመትና አገልግሎቱ ምን እንደሚመስል መሠረታዊ ማስረጃ ነው። ሹመቱ ክርስቶስ የጀመረውን ሥራ መቀጠል እንደሚገባ የሚያመለክት ነው።

“የሰጠኸኝን ቃል ሰጥቻቸዋለሁ እነርሱም ተቀበሉት”።³¹ የሚለው ቃል፤ ጌታችን የሰጣቸው የሥልጣን ውክልና ብቻ ሳይሆን የሚናገሩትን ቃል ጭምር ነበር ማለት ነው። እግዚአብሔር ለኤርምያስ የሰጠው ሥልጣን ዓይነት ነው።

“እግዚአብሔር እጁን ዘርግቶ አፌን ዳሰሰ፤ እግዚአብሔርም፡- እነሆ፤ ቃሌን በአፍህ ውስጥ አኑፊአለሁ፤ እነሆ፤ ትነቅልና ታፈርስ ዘንድ፤ ታጠፋና ትገለብጥ ዘንድ፤ ትሠራና ትተክል ዘንድ በአሕዛብና በመንግሥታት ላይ ዛሬ አድርጓለሁ አለኝ”።³²

እግዚአብሔር ግን ሕዝቡን እንዲመሩለት ሥልጣን በሰጣቸው ካህናትና ነገሥታት አልተደሰተም ነበር። በመሆኑም በቃሉ አማካይነት፤ ሥልጣኑን ከሚገባቸው አንሥቶ ለሕፃኑ ኤርምያስ ሰጠው። ከዚያ በኋላ እግዚአብሔር ራሱን የገለጠው ቃሉን በእፉ ባስቀመጠበት በኤርምያስ አማካይነት ነበር፤ በሌላ አባባል እግዚአብሔር ራሱን የሚገልጠው ቃሉን አደራ በሰጠው በኤርምያስ በኩል ነበር ማለት ነው። ይህ ማለት እግዚአብሔር ሥልጣን ለሰዎች ሲሰጥ፤ የእሱን ፈቃድና ሐሳብ ብቻ ያለምንም ተጨማሪ ለሕዝቡ እንዲገልጡለት ነው።

³⁰ ዝኒ ከማሁ 1 ፡ 25

³¹ ዮሐ 17 ፡ 8

³² ኤር 1 ፡ 10

ይህ መርሕ በጠቅላላ በሐዲስ ኪዳንም፤ በብሉይ ኪዳንም በነበሩት የእግዚአብሔር ሕዝብ ዘንድ አንድ ዓይነት መርሕ ነው። ይህም የሆነበት ምክንያት አንድ ጊዜ የመዳን ቃል ኪዳን የተገባ ለት ሕዝብ ስለ ሆነ ነው። እግዚአብሔር የዘላለም መለኮታዊ እቅዱን በብሉይ ኪዳን በጠራቸው ሕዝቦቹ ዓማካይነት የተናገረ መሆኑን በነቢያቱ በኩል ገልጧል። ኢሳይያስ፤ ኤርምያስና ሌሎች ነቢያት ይህን የዘላለም ቃል ኪዳኑን ፍጻሜ ተናግረዋል።³³ ይህ የትንቢት ቃል ደግሞ በክርስቶስ የተፈጸመ መሆኑን አዲስ ኪዳን ያስረዳል።³⁴

በአዲስ ኪዳን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን የመምራትና የማስተዳዳሪያ ሥልጣንና መብት የተሰጣቸው፤ በኢየሱስ ክርስቶስ የቃል ኪዳን ደም ታጥበው በክርስቶስ ሁነው፤ ለሚኖሩትና ላሉት ሲሆን በዚሁም መሠረት የክህነት ሥልጣንም በዘር መሆኑ ቀርቶ በመንፈሳዊ ልጅነት ብቻ የሚገኝ ሆኗል።³⁵ ይህን አስመልክቶ ሁለት ቁልፍ ቃላት በአዲስ ኪዳን ከፍል በክርስቶስ ትምህርት ተሰጥተዋል።

“ኢየሱስም መልሶ የዮና ልጅ ስምዖን ሆይ! በሰማያት ያለው አባቴ እንጂ ሥጋና ደም ይህን አልገለጠልህምና ብፁዕ ነህ። እኔም እልሃለሁ፤ እንተ ጴጥሮስ ነህ፤ በዚችም ዓለት ላይ ቤተ ክርስቲያንን አሠራለሁ፤ የገሃንም ደጆችም አይችሉአትም”።³⁶

³³ ኢሳ 22፡ 22

³⁴ Joseph Cardinal Ratzinger, *Called to Communion*, pp. 55-74

³⁵ *Ibid.*

³⁶ ማቴ 16፡ 17

ቀደም ሲልም በዝርዝር እንደ ቀረበው፤ የውክልናው ሥልጣን የተሰጠው የእግዚአብሔርን የማዳን ምሥጢር ላወቁና ላመኑ መሆኑን፤ ይህ ቃል ምስክር ነው።³⁷ ጴጥሮስ ዕውቀቱን ያገኘው በእግዚአብሔር መለኮታዊ ቸርነት ሲሆን፤ ይህም በስጦታ መልክ ነው፤ ክርስቶስ ይህን መለኮታዊ ስጦታ ለተቀበለው ለጴጥሮስ፤ ሌላ ተጨማሪ የሥልጣን ደረጃ የሰጠው መሆኑን እንዲህ ይነግረናል። “የመንግሥተ ሰማያትንም መከፈቻዎች አሰጥሃለሁ፤ በምድር የምታሰረው ሁሉ፤ በሰማያት የታሰረ ይሆናል፤ በምድርም የምትፈታው ሁሉ በሰማያት የተፈታ ይሆናል”።³⁸

በዚህ ትምህርት መሠረት፤ የማሰርና የመፍታቱ ሁኔታ የሚከሰተው ጴጥሮስ ያገኘውን የእምነት ብቃት በማግኘትና ባለማግኘት ላይ የተመሠረተ ይሆናል። ውክልናው እንዴት በሥራ እንደተረጎመ የቤተ ክርስቲያንን ምሥረታ መመልከት በቂ ነው።³⁹ የቤተ ክርስቲያንን አመሠራረት ስንመለከትም ሐዋርያት ኃላፊነታቸውን በትክክል የተወጡ፤ አደራቸውንም የጠበቁ መሆናቸውን እናያለን።⁴⁰

3. ኃላፊነት፤

ኢየሱስ ክርስቶስ ምድራዊ ሥራውን ጨርሶ ወደ ሰማይ ሲያርግ፤ ለደቀ መዛሙርቱ ቤተ ክርስቲያንን በኃላፊነት ለመምራት የሚች

³⁷ Joseph Cardinal Ratzinger

³⁸ ማቴ 16፡ 19

³⁹ የሐዋ 2፡ 5-36

⁴⁰ ዝኒ ከማሁ 2፡ 14-15

ሉበትን ሥልጣን ከህነትን ሰጥቷቸው ነው ያረገው። የሐዋርያትን ሥራ የጻፈው ወንጌላዊው ቅዱስ ሉቃስ፤ ስለዚህ ጉዳይ እንዲህ በማለት ያስነብበናል። “ነገር ግን መንፈስ ቅዱስ በእናንተ ላይ በወረደ ጊዜ ኃይልን ትቀበላላችሁ፤ በኢየሩሳሌምም በይሁዳም ሁሉ በሰማርያም እስከ ምድር ዳርም ድረስ ምስክሮቼ ትሆናላችሁ አለ”።⁴¹

ቅዱስ ጴጥሮስ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የሰጠውን አደራ መሠረት በማድረግ የኃላፊነት ሥራውን ሲወጣ ነበር፤ በበዓለ ጎምሳ ዕለት፤ አማኞችን እንዲህ ያላቸው፤

“የእስራኤል ሰዎች ሆይ! ይህን ቃል ሰሙ፤ ራሳችሁ እንደምታውቁት የናዝሬቱ ኢየሱስ እግዚአብሔር በመካከላችሁ በእርሱ በኩል ባደረገው ተአምራትና በድንቆች በምልክቶችም ከእግዚአብሔር ዘንድ ለእናንተ የተገለጠ ሰው ነበረ፤ እርሱንም በእግዚአብሔር በተወሰነው አባቡና በቀደመው ዕውቀቱ ተሰጥቶ በዓመፀኞች እጅ ሰቅላችሁ ገደላችሁት። እግዚአብሔር ግን የሞትን ጣር አጥፍቶ አስነሣው፤ ሞት ይይዘው ዘንድ አልቻለምና”።⁴²

እግዚአብሔር አስነሥቶታል፤ ስለ ሆነም ሁላችሁም እግዚአብሔር ባስነሣው በኢየሱስ ክርስቶስ ስም አምናችሁ ብትጠመቁ ከኃጢአታችሁ ትድናላችሁ። ይህ ቃል የቤተ ክርስቲያን ኃላፊነት በሥራ ላይ መዋሉን ያስረዳናል። በዚህ ስብከት ላይ ትልቁ የተልእኮው መሳካት ከሁሉም ዘር፤ ከሁሉም አገር፤ ከሁሉም ጾታ፤ የተው

⁴¹ ዝኒ ከማሁ 1: 8

⁴² ዝኒ ከማሁ 2: 22-25

ጣጡ ሕዝቦች መኖራቸው ነው።⁴³ የሐዋርያትን ታሪክ ስንመለከት ተው፤ ሁሉም ከአይሁድ ዘር መሆናቸው ሳይገድባቸው፤ ለሁሉም ዓለም የመዳንን ጠቃሚ ዜና ለማስተላለፍ የተቀበሉት ኃላፊነት የእግዚአብሔር የመጀመሪያ መለኮታዊ ዓላማ መሆኑን የሚያስረዳ ነው። ትእዛዙም ይህንኑ ዓለም አቀፋዊ ተልእኮ እንዲወጡ ነበር። በዚህ በጴጥሮስ ስብከት የነበሩትን ተካፋዮች ሉቃስ ሲገልጽቸው “ከሰማይ በታች ካሉ ሕዝብ ሁሉ በጸሎት የተጉ አይሁድ በኢየሩሳሌም ይኖሩ ነበር፤ ይህም ድምፅ በሆነ ጊዜ ሕዝብ ሁሉ ተሰብሰቡ፤ እያንዳንዱም በገዛ ቋንቋው ሲናገሩ ይሰማ ስለ ነበር የሚሉትን አጡ”።⁴⁴

በዚህ ስብከት መሠረት በዓለም የሚኖሩ አማኞች የእግዚአብሔርን ድንቅ ሥራ ይመለከቱ የነበረው በእግዚአብሔር ፊት በአንድ ልብ ሁነው ነበር።⁴⁵ ደቀ መዛሙርቱ የእሥራኤል መንግሥት እንደሚመለስ አስበው ጠይቀው ነበር። እናንተ ለዚህ ሥራ ምስክሮች ናችሁ በማለት ክርስቶስ መለሰ። የእግዚአብሔርን የጊዜ ሰሌዳ ማወቅ ባይችሉም እግዚአብሔር ድንቅ ሥራውን አከናውኗል።⁴⁶ ይህ ሥራም የመሲሁ ከሞት መነሣት ነው። አዎ እግዚአብሔር የእሥራኤልን መንግሥት መልሷል።⁴⁷ እናንተ የዚህ መንግሥት መመለስ ምስክሮች ናችሁ። ይህ መንግሥት ዓለም አቀፋዊ መንግሥት ነው፤ እናንተ የዚህ መንግሥት ዜጎች ብቻ

⁴³ ዝኒ ከማሁ 2: 1-11

⁴⁴ ዝኒ ከማሁ 2: 8-11

⁴⁵ ዝኒ ከማሁ 2: 11

⁴⁶ N. T. Wright Acts for Every One, pp.15-19; የዋ ሥራ 1: 15-26

⁴⁷ Ibid. ; ዝኒ ከማሁ 1: 8

አይደላችሁም፤ ሠራተኞችና ምስክሮችም ናችሁ፤⁴⁸ አላቸው። ቤተ ክርስቲያን ማለት የእግዚአብሔር መንግሥት ማዕከል ማለት ናት።

የመንግሥቱ ሥራ ኃላፊነትም የተሰጠው ከላይ እንደ ተመለከትነው ለቅዱሳን ሐዋርያት ነው። የሐዋርያት ሥራ የመጀመሪያውን የቤተ ክርስቲያን የሥራ እንቅስቃሴ በተለያዩ መልክ ይገልጻል። በጳጥሮስ የመጀመሪያ ስብከት ሰዎች ምን እንዳሉ ስሜታቸውን ሲገልጽ፤

“ይህን በሰሙ ጊዜ ልባቸው ተነካ ጴጥሮስንና ሌሎችንም ሐዋርያት ወንድሞች ሆይ፥ ምን እናድርግ? አሏቸው። ጴጥሮስም፤ ንስሐ ግቡ፤ ኃጢአታችሁም ይሰረይ ዘንድ፤ እያንዳንዳችሁ በኢየሱስ ክርስቶስ ስም ተጠመቁ፤ የመንፈስ ቅዱስንም ስጦታ ትቀበላላችሁ። የተሰፋው ቃል ለእናንተና ለልጆቻችሁ ጌታ እምላካችንም ወደ እርሱ ለሚጠራቸው በሩቅ ላሉ ሁሉ ነውና አላቸው። በብዙ ሌላ ቃልም መሰከረና፡- ከዚህ ጠማማ ትውልድ ዳኑ ብሎ መከራቸው፤ ቃሉንም የተቀበሉ ተጠመቁ፤ በዚያም ቀን ሦስት ሺህ የሚሆነል ነፍስ ተጨመሩ”።⁴⁹

ከዚህ ስብከት በኋላ ቤተ ክርስቲያን በመንፈስ ቅዱስ ኃይል ድንቆችንና ታምራቶችን በማድረግ የትንሣኤውን ነገር በመመስከር በሰው ዘንድም አስፈሪነቷና በእግዚአብሔር ኃይል የሚደረገው ሥራዋ ሁሉ እየጠነከረ ሄደ።⁵⁰ በዚህ መካከል ግን

⁴⁸ Ibid. ; ዝኒ ከማሁ

⁴⁹ የሐዋ 2: 36-42

⁵⁰ ዝኒ ከማሁ 2: 43-47

ሰደትም መንገላታትም በብዛት ይደርሰባቸው ነበር። ግን እግዚአብሔር የሕግ ሰዎችን እቁም ነበር፤ በዚህም የሐዋርያቱ ጥንካሬ እየጨመረ፤ በየሄዱበትም ሥራቸው እየበዛ፤ እስር ቤቱንም እየለወጡት ሄዱ።⁵¹ በዚህም ሥራቸው የቤተ ክርስቲያን እድገት ተፋጠነ፤ ይህም በመሆኑ የሥራ መዋቅርን ማስተካከል እጅግ አስፈልጎ ነበር፤ በመሆኑም የሠራተኛ ጭመራ ተደረገ። ይህም ሥራ የተከናወነው ሥልጣኑን በተቀበሉት በቅዱሳን ሐርዋያት ትእዛዝና ቡራኬ ነበር።⁵²

የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን፤

ቤተ ክርስቲያን ወደ ሌላው የሮም ግዛትና ክፍለ ዓለማት ከመስፋፋቷ በፊት በኢየሩሳሌም የተወሰነ ጊዜ መቆየቷ ይታመናል። በዚህ ጊዜ የቤተ ክርስቲያን የሥራ መዋቅርና ኃላፊነት ውሱን እንደ ነበር፤ አልፎ ተርፎም ችግርና አለመግባባትም ተፈጥሮ እንደ ነበር የሐዋርያት ሥራ ያስረዳል። በዚህ ጊዜ መጠነኛ የሥራ ተዋረድና መዋቅር ተካሄደ፤ የሥራ መዋቅር ተዋረዱ የተካሄደው፤ ዕለት ዕለት በሚካሄደው የምግብ አገልግሎት ችግር ስለ ነበር ነው። የችግሩ መንሥኤ በኢየሩሳሌም በሚኖሩትና ከኢየሩሳሌም ውጭ ይኖሩ በነበሩ አይሁዶች መካከል በተፈጠረ አድልዎ ምክንያት እንደ ነበር የሐዋርያት ሥራ እንደሚከተለው ገልጾታል።

⁵¹ ዝኒ ከማሁ 4: 1-12

⁵² ዝኒ ከማሁ 6: 2-6

“በዚህም ወራት ደቀ መዛሙርት እየበዙ ሲሄዱ ከግሪክ አገር መጥተው የነበሩት አይሁድ በይሁዳ ኑረው በነበሩት አይሁድ ላይ እንጐራጐሩባቸው። በየቀኑ በተሠራው አገልግሎት መበለቶቻቸውን ችላ ይሉባቸው ነበርና። አሥራ ሁለቱም ደቀ መዛሙርት ሁሉን ጠርተው እንዲህ አሉአቸው፤ የእግዚአብሔርን ቃል ትተን ማዕድን እናገለግል ዘንድ የሚገባ ነገር አይደለም። ወንድሞች ሆይ! በመልካም የተመሰከረላቸውን መንፈስ ቅዱስና ጥበብም የሞላባቸውን ሰባት ሰዎች ከእናንተ ምረጡ፤ ለዚህም ጉዳይ እንሾማቸዋልን፤ እኛ ግን ለጸሎትና ቃሉን ለማገልገል እንተጋለን። ይህም ቃል ሕዝብን ሁሉ ደስ አሰኛቸው፤ ...”።⁵³

የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን፤ ከዘር፥ ከጎሣ፥ ከብሔር የተለየች፤ ማዕከሏ ክርስቶስ ብቻ በመሆኑ፤ መመዘኛዋም መንፈሳዊነትና ሥነ ምግባር ብቻ ሁኖ የተካሄደ ምርጫ ሲሆን፤⁵⁴ በቤተ ክርስቲያን አስተዳደር ደግሞ ለመጀመሪያ ጊዜ ምእመናንን ያሳተፈ የሥራ ክፍፍል ነበር፤ ተመራጮቹ ምን ዘር እንዳላቸው መመዘኛ አልነበረም። መመዘኛ ሁኖ የቀረበው በሕዝብ ዘንድ ያላቸው የሥነ ምግባር ብቃት ነበር።⁵⁵

ከዚህ በመነሣት ነው የቤተ ክርስቲያንን የኃላፊነት ብቃት የምንመለከተው። ከዚህ ስንነሣ ነው፤ የቀጣዩን አንድ መቶ ዓመት የቤተ ክርስቲያንን አስተዳደር ወይም የቤተ ክርስቲያንን እድገት እንዲሁም ቤተ ክርስቲያን እንድንቷን ለመጠበቅ የሐዋርያዊ

ተልእኮዋን ማከናወን እንዴት እንደ ሠራች የምንመለከተው።⁵⁶ ይህ መመሪያ ነው ለእኛም ተምሳሌት የሚሆን። ለዚህም ነው ቤተ ክርስቲያንን ጥንታዊት ሐዋርያዊት እያልን የምንጠራት።⁵⁷

4. የቤተ ክርስቲያን አስተዳደር፤

የኢየሩሳሌም ቤተ ክርስቲያን ለአንድ ዓመት ከስምንት ሺህ ያላነሱ ምእመናን እንደ ነበሯት ታሪክ ያስረዳል።⁵⁸ የምእመናኑን የኑሮ ሁኔታ የሐዋርያት ሥራ የገለጸው እንዲህ በማለት ነው፤

“ያመኑ ትም ሁሉ አብረው ነበሩ፤ ያላቸውንም ሁሉ እንድነት አደረጉ፤ መሬታቸውንና ጥሪታቸውን እየሸጡ ማንኛውም እንደሚፈልግ ለሁሉ ያካፍሉት ነበር። በየቀኑም በአንድ ልብ ሁነው በመቅደስ እየተጉ በቤታቸው እንጀራ እየቆረሱ፤ በደስታና በጥሩ ልብ ምግባቸውን ይመገቡ ነበር፤ እግዚአብሔርንም እያመሰገኑ በሕዝብ ሁሉ ፊት ሞገስ ነበራቸው”።⁵⁹

ንጹሐን የእግዚአብሔርን ክብር ትገልጥ የነበረችው ቤተ ክርስቲያን ይህን ትመስል ነበር። ሥራዋ እግዚአብሔርን ማከበር፤ ምልክቷ ፍቅርና ሰላም፤ ኑሮዋ እንድነትና ኅብረት ነበር። መደበኛ ሥራቸውም ትምህርት፤ ጸሎትና አምልኮት ነበር። ቤተ ክርስቲያን በዚያ ጊዜ እንከን አልነበረባትም ማለት አይደለም። ብዙ ችግሮች

⁵⁶ ዝኒ ከማሁ 15፡ 4-5

⁵⁷ ዝኒ ከማሁ 15፡ 6-8

⁵⁸ የሐዋ 6፡ 7

⁵⁹ የሐዋ 2፡ 44-46

⁵³ የሐ. ሥራ 6፡ 2-5

⁵⁴ ዝንከማሁ ዝኒ ከማሁ 6፡ 3-4

⁵⁵ የሐዋ 6፡ 4

ነበሩባት፤ እንደኛው ችግርም መድሎ ነበር።⁶⁰ ቤተ ክርስቲያን በዚህ ሁኔታ እያለች ነበር ሰባቱ ዲያቆናት የተመረጡት፤ ከዚያም ብዙ ሳይቆይ በቤተ ክርስቲያን ላይ ስደት ተነሣ፤ የሰብከታቸው ማእከል የክርስቶስ ትንሣኤ እንደ መሆኑ መጠን፤ ይህንኑ ሥራ በታላቅ ኃይል ይመሰክሩ ነበር።⁶⁰

ከዚህ ጉባኤ መበተን በኋላ የሐዋርያት ሥራ እንደሚነግረን ቤተ ክርስቲያን እየተስፋፋች ሄደች። በዚያው ልክም የሰህተት ትምህርቶች እየተበራከቱ ሄዱ። ይህም ሁኔታ የመጀመሪያው ዓለም አቀፍ ጉባኤ እንዲደረግ ምክንያት ሆነ። በሁሉም ያለች አንዲት ቤተ ክርስቲያን መርሕ የተመሠረተው በዚህ ጊዜ ነው። ከእምነታቸው የወጡ ሲመስላቸው ወደ እናት ቤተ ክርስቲያን ጉዳያቸውን ይዘው ተሰበሰቡ። የዋርያት ሥራ እንደሚነግረን የመጀመሪያው ጉባኤ የቤተ ክርስቲያንን ዓለም አቀፋዊ ይዘት አንድ ወጥነት የተመሠረተበት እንደ ነበር ይናገራል።

?የሐዋርያት ጉባኤ ምክንያትና ውሳኔ ምን እንደ ነበር እንደሚከተለው ሰፍሯል፤ “ሐዋርያትና ሽማግሌዎችም ስለዚህ ነገር ለመመካከር ተሰበሰቡ። ከብዙ ክርክርም በኋላ ጴጥሮስ ተነሥቶ እንዲህ አላቸው። ወንድሞች ሆይ! አሕዛብ ከአፌ የወንጌልን ቃል ሰምተው ያምኑ ዘንድ እግዚአብሔር በመጀመሪያው ዘመን ከእናንተ አኔን እንደ መረጠኝ እናንተ ታውቃላችሁ። ልብንም የሚያውቅ አምላክ ለእኛ ደግሞ እንደ ሰጠን መንፈስ ቅዱስን በመሰጠት መሰከረላቸው፤ ልባቸውንም በእምነት ሲያገጽ በእኛና

60 የሐዋ 6:1

በእነርሱ መካከል እንዳች አለየም። እንግዲህ አባቶቻችንና እኛ ልንሸከመው ያልቻልነውን ቀንበር በደቀ መዛሙርት ጫንቃ ላይ በመጫን እግዚአብሔርን አሁን ስለ ምን ትፈታተናላችሁ? ነገር ግን በጌታ በኢየሱስ ክርስቶስ ጸጋ እንደ እነርሱ ደግሞ እንድንዘንድ እናምናለን።

ይህንን ቃል ጴጥሮስ የተናገረው ከብዙ ክርክር በኋላ እንደ ነበር ከፍ ብሎ የተጠቀሰው ምዕራፍና ቊጥር ያስረዳል። የጴጥሮስ ምስክርነት የሚያስረግጠው በበዓሉ ኅምሳ በእሳት እምሳል ወርዶ ጴጥሮስን ያናገረው መንፈስ ቅዱስ፤ አሁንም በቆርኔሌዎስ ቤት በመገኘት በእነርሱ ትምህርት በወንጌል ያመኑት አህዛብ በእምነት መንፈስ ቅዱስን እንደ ተቀበሉ፤ መመስከሩ ነው። ይህ ነው፤ በሁሉም ያለች አንዲት ቤተ ክርስቲያን መርሕ።

ከጴጥሮስና ከሌሎች ሐዋርያት የሰሙት ምስክርነት የጉባኤው ዋና መሠረት ሁኖ ለውሳኔ የበቃው የሚከተለው ነበር።

“እነርሱም ዝም ካሉ በኋላ ያዕቆብ እንዲህ ብሎ መለሰ፡- ወንድሞች ሆይ፤ ስሙኝ። እግዚአብሔር ለሰሙ የሚሆንን ወገን ከአሕዛብ ይወስድ ዘንድ አስቀድሞ እንዴት እንደ ጐበኘ ሰምዎን ተርኳል። ... ስለዚህ ከአሕዛብ ወደ እግዚአብሔር የዞሩትን እንዳናስቸግራቸው ነገር ግን ከጣዖት ርክሰትና ከዝሙት ከታነቀም ከደምም ይርቁ ዘንድ እንድንጽፍላቸው እቆርጣለሁ። በማለት የጉባኤውን ሐሳብ አጠቃለለው።

ከዚህ ጊዜ በኋላ የቤተ ክርስቲያን ዋና ሥራዋ እግዚአብሔር በክርስቶስ በኩል ያደረገውን የማዳን ሥራ ማስጠበቅና የምሥራቹንም ቃል ለዓለም ማወጅ ነበር። የመጀመሪያዋ ቤተ

ክርስቲያን አንዳንድ ችግር ቢኖርባትም ወጥነት ባለው አስተዳደራዊ ሥርዓት የመጀመሪያው አንድ መቶ ዓመት ተገባደደ። በዚህ ጊዜ ውስጥ ብዙ የቤተ ክርስቲያን ቀኖናዎችና መመሪያዎች እንደ ተላለፉ ምስክር የሚሆኑ ሰነዶች ተገኝተዋል። ከነዚህም አንዱ በእኛ ቤተ ክርስቲያን ዲዲስቅልያ የተባለው የጥንት መጽሐፍ ይገኝበታል። ይህ መጽሐፍ፣ ሐዋርያቱ ከጌታ የተማሩትን ለቤተ ክርስቲያን ከህነታዊ ሥልጣን መሠረት የሆኑ መመሪያዎችን የያዘ ብዙ ገጾች ያሉት መጽሐፍ ነው።⁶¹ ይህን ጥንታዊ መጽሐፍና ሌሎች ጥንታውያን ቀኖናዎችና መመሪያዎችን የያዙ መጻሕፍትንም በበታቸው እንመለከታቸዋለን።

በሐዋርያት ሥራም፣ በቅዱስ ጳውሎስ መልእክታትም፣ የክህነት ሥራ መመሪያዎች በተለያዩ መንገድ ተገልጿል።⁶² ሐሳቡም እንዲህ ይነበባል፤

“በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቋት ዘንድ፣ መንፈስ ቅዱስ እናንተን ጳጳሳት አድርጎ ለሾመባት ለመንጋው ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ። ከሄድሁ በኋላ ለመንጋው የማይራሩ ጨካኞች ተኩላዎች እንዲገቡባችሁ፣ ደቀ መዛሙር ትንም ወደኋላቸው ይሰቡ ዘንድ ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ሰዎች በመካከላችሁ እንዲነሡ እኔ አውቃለሁ።”⁶³

⁶¹ ዲዲስቅልያ ዘለበው፣ ይህ የጥንት መጽሐፍ በግላዝና በእንግሊዝኛ የተዘጋጀ መጽሐፍ ነው።

⁶² ሠጢ. 3: 1-13 ፣ ቲቶ 1: 5-8

⁶³ የሐዋ 20: 28-41

ከዚህ በተጨማሪ የጢሞቴዎስ፣ የቲቶ፣ የፊልሞና መልእክታት፣ የክህነትንና የእባ ንስሐን ትምህርት የያዙ መልእክታት ናቸው።⁶⁴ ከዚህ በኋላ ግን፣ ከአዲስ ኪዳን ቀኖና መጻሕፍት ውጭ፣ እጅግ ብዙ ሕጋዊ የክህነት ውክልናን የሚመለከቱ መልእክታትና ውሳኔዎች ተላልፈዋል።⁶⁵

ስለ ቀኖና ከማየታችን በፊት፣ በጥናታችን ወሳኝ ስለ ሆነው ስለ መንፈሳዊ ሐረግ ትውልድ እንመለከታልን ይህም በእርቶ ዶክሳውያን አስተምህሮ ቀዋሚ ዶክትሪን እንደ ሆነ ነው የሚታመነው። ትውፊት፣ ማለትም የቅብብሎሽ ሂደት ብለን የምንጠራውን፣ በዚሁ ቃል መነሻነት የመጽሐፍ ቅዱስና ሌሎችንም የቤተ ክርስቲያናችንን መጻሕፍት በማጣቀስ በዝርዝር እናቀርባለን።

5. ትውፊት፤

ትውፊት ማለት፣ አወፈየ፣ ከሚል የግእዝ ግሥ ቃል የወጣ ነው። ቃሉ የሚያገለግለው አንድን ነገር እንዳለ ከአንድ ሰው ወይም ድርጅት ሙሉ በሙሉ መረከብን ነው። በመሆኑም ትውፊት ስንል መጀመሪያ ከፍጥረት ጀምሮ እግዚአብሔር ለሰው ልጅ የሰጠውን መለኮታዊ ስጦታን የሚያመለክት ነው። ይህም ጠቅላላ ሰው የሚጠቀምበትን መንፈሳዊና ሥጋዊ ስጦታን የሚያመለክት ነው። እግዚአብሔር አምላክ፣ ምድርንና መላዋን ፈጥሮ ለሰው

⁶⁴ ቍጥር ገምሳጥ ይመለከቱ።

⁶⁵ Complete View of Episcopacy as Exhibited from the Fathers of the Christian Church Until the close of the Second Century containing an impartial account of them of their writings and of what they say concerning Bishops and Presbyters with Observat?

ሰጠው። ሰውም ተቀብሎ መጠቀም እንዳለበት መጽሐፍ ቅዱስ ያስተምራል። ዘፍጥረት ይህን ሐሳብ ሲገልጽ፤

“እግዚአብሔርም አለ፡- እነሆ መብል ይሆናችሁ ዘንድ በምድር ፊት ሁሉ ላይ ዘፍ በእርሱ ያለውን ሐመልማል ሁሉ፤ የዛፍን ፍሬ የሚያፈራውንና ዘር ያለውንም ዛፍ ሁሉ ሰጠኋችሁ” ...⁶⁶

በዚህ መሠረት ማንኛውም ነገር ከእግዚአብሔር ለሰው በስጦታ መልክ የተሰጠ ነው፤ ብለን እናምናለን። ከዚህ ተነስሎ ተንሄድ ነው የእምነትን ምሥጢር የምንረዳው፤ በተለይም ክርስትና ከእግዚአብሔር የተቀበልነው ስጦታ ነው እንጂ የተፈለሰፈ አይደለም ። ይህን አስደናቂ ስጦታ ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ በጸለየው ጸሎት መመልከት እንችላለን። በዮሐንስ ተጽፎ እምናገኘው ይህ ቃል የክርስቶስን ክብርና የሊቀ ካህንነቱን ሥልጣን የሚያመለክት ከመሆኑም በላይ፤ ክርስቶስ ለዓለም የተሰጠ፤ ዓለም ደግሞ ለክርስቶስ የተሰጠ መሆኑን ያረጋግጣል፤ ቃሉም እንዲህ የሚል ነው።

“ከዓለም ለሰጠኸኝ ሰዎች ስምህን ገለጥሁላቸው። የእንተ ነበሩ፤ ለእኔም ሰጠሃቸው፤ ቃልህንም ጠብቀዋል። የሰጠኸኝ ሁሉ ከእንተ እንደሆነ አሁን ያውቃሉ። የሰጠኸኝን ቃል ሰጥቻቸዋለሁና፤ እነርሱም ተቀበሉት፤ ከእንተም ዘንድ እንደ ወጣሁ በእውነት ዐወቁ፤ እንተም እንደ ላከኸኝ አመኑ። እኔ ስለ እነዚህ አለምናለሁ፤ ስለ ዓለም አልለምንም ስለሰጠኸኝ እንጂ፤ የእንተ ናቸውና፤ የእ

ኔም የሆነ ሁሉ የእንተ ነው፤ የእንተውም የእኔ ነው፤ እኔም ስለ እነርሱ ክብራለሁ”።⁶⁷

ይህ ስጦታ ምን ያህል የከበረ ስጦታ እንደ ሆነ ቃሉን በጥልቅ መረዳት አስፈላጊ ነው። ይህም የሰው ልጅ ኃላፊነት መሆኑንም መገንዘብ ወሳኝነት አለው፤ መልካም ተግባርም ነው። ቃሉ እንደ ሚያመለክተው ቤተ ክርስቲያን ከዓለም ተለይታ ለክርስቶስ ተስጥታለች። በአንጻሩ ደግሞ ክርስቶስ ለቤተ ክርስቲያን ተስጥቷል። ከዚህ በመነሣት የክርስትናን ትምህርት ስንመለከት እንደዚሁ ቅብብሎሽ ሁኖ እናገኘዋለን ። በዚህም መሠረት በዘመናችን አንድን ቤተ እምነት /ድርጅት/ ጥንታዊ ነው ለማለት፤ ትውፊታዊ ነው እንላለን፤ ማለት ከጥንት ተያይዞ የመጣውን ምንም ሳይለውጥ የያዘ ለማለት ነው።

ይህ አባባል ቅዱስ መጽሐፍን፤ የሐዋርያት አስተምህሮን፤ እምነትን፤ ሥርዓትንና ሕግን፤ ጠቅላላ ቤተ ክርስቲያን አሁን የምትሰጣቸውን አገልግሎቶች ሁሉ የሚመለከት ነው። “እርሱም፤ ከእናንተ ጋር ሳለሁ በሙሴ ሕግና በነቢያት በመዝሙራትም ስለ እኔ የተጻፈው ሁሉ ይፈጸም ዘንድ ይገባል፤ ብዬ የነገርኋችሁ ቃሌ ይህ ነው አላቸው። በዚያ ጊዜም መጻሕፍትን ያስተውሉ ዘንድ አእምሮአቸውን ከፈተላቸው፤ እንዲህም አላቸው፤ ክርስቶስ መከራ ይቀበላል በሦስተኛውም ቀን ከሙታን ይነሣል። በሰሙም ንስሐና የኃጢአት ስርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ በኢትዮጵያ ሁሉ

⁶⁶ ዘፍ 1: 29

⁶⁷ ዮሐ 17: 6-7

ይሰበካል ተብሎ እንዲሁ ተጽፎአል፤ እናንተም ለዚህ ምስክሮች ናችሁ”።⁶⁸

መጻሕፍቱ ሕግ፣ ነቢያት፣ መዝሙራት፣ በመባል ተዘርዝረዋል። እነዚህም ለክርስቶስ የማዳን፣ የእምነት ምስክሮችና ስጦታዎች ናቸው። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን እስመልከቶ የሚከተለውን ሐሳብ ይገልጣል፤

“እኔ ደግሞ የተቀበልሁትን ከሁሉ በፊት አሳልፌ ሰጠኝችሁ እንዲህ ብዬ መጽሐፍ እንደሚል ክርስቶስ ስለ ኃጢአታችን ሞተ፣ ተቀበረም፤ መጽሐፍም እንደሚል በሦስተ ኛው ቀን ተነሣ”።⁶⁹

ሐዋርያው ስለ ክርስቶስና ስለ ማዳኑ ሲናገር እኔ ተፈላስፌ ያገኘ ሁት ትምህርት ነው አላለም። “ተቀበልኩት ያን የተቀበልኩትንም ሰጠኝችሁ”፤ ነው የሚለው። ሐዋርያው የክርስቶስን ነገር ነው እምነታችሁም ይኸ ነው ያለው። የሐዋርያትን ሥራ የጻፈው ሉቃ ስም የተቀበለውንና የሰማውን ሲገልጽ፤

“ቴዎፍሎስ ሆይ ! ኢየሱስ የመረጣቸውን ሐዋርያትን በመንፈስ ቅዱስ ካዘዛቸው በኋላ እስከ ዐረገበት ቀን ድረስ፣ ያደርገውና ያስ ተምረው ዘንድ ስለ ጀመረው ሁሉ መጀመሪያውን ነገር ጻፍሁ፤ ደግሞ አርባ ቀን እየታያቸው ስለ እግዚአብሔርም መንግሥት ነገር እየነገራቸው፣ በብዙ ማሰረጃ ከሕማማቱ በኋላ ሕያው ሁኖ ለእነርሱ ራሱን አሳያቸው”።⁷⁰

የሰጠውን የተስፋ ቃል ጠብቁ፤ በማለት በሰጠው ተስፋ መሠረት መንፈስ ቅዱስን ላከላቸው። መንፈስ ቅዱስም የእግዚአብሔርን ቃል እንዲጽፉ በውስጣቸው በመሆን አዲሠሩ አደረጋቸው። ሐዋርያው ጴጥሮስም ይህንን ሲገልጽ፤

“ዓለም ሳይፈጠር እንኳ አስቀድሞ ታወቀ፣ ነገር ግን እምነታችሁና ተስፋችሁ በእግዚአብሔር ይሆን ዘንድ፣ ከሙታን ባስነሣው ከብርንም በሰጠው በእግዚአብሔር በእርሱ ስለምታምኑ ስለ እናንተ በዘመኑ መጨረሻ ተገለጠ”።⁷¹

ከእነርሱም ጋር አብሮ ሳለ ከኢየሩሳሌም እንዳይወጡ አዘዛቸው። ነገር ግን ከእኔ የሰማችሁትን አብ የሰጠውን የተስፋ ቃል ጠብቁ ብሏቸዋል። በቅዱሳት መጻሕፍት የተመሰከረለት የሞተው፣ የተነሣውና ያረገው፣ መመሪያ የሆነውን ቃል በመግለጥና በውስጥ ሁኖ በማነሣሣት እንዲጽፉ ያደረጋቸው እሱ ነው። ቅዱሳት መጻሕፍት እኛ እንድንመራበትና እንድንኖርበት ከጥንት ጀምሮ እግዚአብሔር በቅዱሳኑ ያከናወናቸው መለኮታዊ ሥራዎቹን እንድናውቅ የተቀበልናቸው ናቸው።

ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ሲገልጽ፤ “ክርስቶስ ራሱን ደስ አላሰኘ ምና፤ ነገር ግን አንተን የነቀፉበት ነቀፉ ወደቀብኝ ተብሎ እንደ ተጻፈ ሆነበት፤ በመጽናትና መጻሕፍት በሚሰጡት መጽናት ተስፋ ይሆንልን ዘንድ አስቀድሞ የተጻፈው ሁሉ ለትምህርታችን ተጽፏልና”።⁷² በማለት ያስረዳል።

⁶⁸ ሉቃ 24: 44-48

⁶⁹ 1ቆሮ 15: 2

⁷⁰ የሐዋ 1: 1

⁷¹ 1ዴጥ 1: 20-21

⁷² የሐ 14: 15-17

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሲያርግ ለደቀ መዛሙርቱ የሰጣቸው ስጦታ ይህንን ተስፋ ነው፤ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ ሲወርድ የምስክርነት ኃይል እንደሚሰጣቸው ቃል ገብቶላቸዋል፤ ይህ ስጦታም ሰማያዊ ስጦታ ነው። ክርስቶስ ስጦታ በማለት፤ የመንፈስ ቅዱስ ስጦታ በእያንዳንዳችን ውስጥ የሚኖር መሆኑን ያስተምረናል።

“ብትወዱኝ ትእዛዜን ጠብቁ። እኔም አብን እለምናለሁ ለዘላለምም ከእናንተ ጋር እንዲኖር ሌላ አጽናኝ ይሰጣችኋል። እርሱም ዓለም የማያየውና የማያውቀው ስለ ሆነ ሊቀበለው የማይቻለው የእውነት መንፈስ ነው። ነገር ግን፤ ከእናንተ ዘንድ ስለሚኖር፤ በውስጣችሁም ስለሚሆን እናንተ ታውቃላችሁ”።⁷³

ይህ ታላቅ አደራ የተሰጣቸው ቅዱሳን ሐዋርያት፤ በእነሱ ምስክርነት የእግዚአብሔርን ቃል ለቀጣዩ ትውልድ ማስተላለፍ ነበረባቸው፤ በመሆኑም የሥነ መለኮት አስተምህሮ ምንጭ መጽሐፍ ቅዱስ ነው። ሐዲስ ኪዳን በጠቅላላ የክርስቶስን የማዳን ሥራ የሚገልጽ ሲሆን፤ ብሉይ ኪዳን ደግሞ በሐዲስ ኪዳን የተተረጎመውን ክርስቶስን አስቀድሞ የሚያበሥር ነው። ሐዋርያው ለልጁ ለጢሞቴዎስ ይህን እውነት አስተላልፏል።

“ከሕፃንነትህም ጀምረህ ክርስቶስ ኢየሱስን በማመን፤ መዳን የሚገኝበትን ጥበብ ሊሰጡህ የሚችሉትን ቅዱሳት መጻሕፍትን ዐውቀሃል። የእግዚአብሔር ሰው ፍጹምና ለበጎ ሥራ ሁሉ የተዘጋጀ ይሆን ዘንድ፤ የእግዚአብሔር መንፈስ ያለበት መጽሐፍ ሁሉ

ለትምህርትና ለተግሣጽ ልብንም ለማቅናት በጽድቅም ላለው ምክር ደግሞ ይጠቅማል”።⁷⁴

የመዳን ጥበብ የሚገኘው ለኛ ብሎ የተሰቀለውን፤ የሞተውን፤ የተነሣውን፤ ክርስቶስን በማመን ሲሆን፤ ይህም ጥበብ የሚገኘው የእግዚአብሔር መንፈስ ካለበት ከመጽሐፍ ቅዱስ ነው። ክርስቶስ ሲያስተምር መጻሕፍት ለእኔ ይመሰክራሉ ብሏል። በመሆኑም፤ ቅዱሳት መጻሕፍት ሳይለወጡ ከዚህ የደረሱት ቤተ ክርስቲያን በትውፊት ተቀብላ በመጠበቅ ምክንያት ነው።⁷⁵

ሄሬኔዎስ የተባለ የቤተ ክርስቲያን አባት፤ በዚህ ርእሰ ጉዳይ ላይ ብዙ ሠርቷል፤ በሄሬኔዎስ አስተምህሮ መሠረት የክርስትናን ትምህርት የእግዚአብሔርን ቃል መሠረት በማድረግ በሦስት መንገድ ተቀብለነዋል።

የመጀመሪያው እውነተኛው መምህር ክርስቶስ ያስተማራቸው ደቀ መዛሙርት ያስተላለፉት ትምህርት ነው።⁷⁶ በሄሬኔዎስ አስተምህሮ መሠረት ደቀ መዛሙርቱ የክርስቶስን አስተምህሮ ተቀብለው ለሌሎች የማስተላለፍ ብቃቱ አላቸው። ምክንያቱም ከእግዚአብሔር የመጣው እውነተኛው መምህር ኢየሱስ ክርስቶስ ያስተማራቸው በመሆኑ ነው።

⁷⁴ 2ጢ 9፡ 15-17

⁷⁵ The Apostolic Canons Translated by Henry R. Percival, 1899. The St. Pachomius Orthodox Library, St. Angelina of Serbia and Albania 1998.

⁷⁶ Irenaeus Against Heresies book III.1.1

⁷³ ዮሐ 14፡ 15

በክርስቶስ በኩል የተላለፈላቸውን በሙሉ ነቢያት፣ ሕግጋትና፣ መጻሕፍት የገለጹትን የአምላካችንን የማዳን ሥራ ዘርዝረዋል። ይህም እውነተኛ የቤተ ክርስቲያን ትምህርት በክርስቶስ የተሰጠ፣ በሐዋርያት የተደገመ በመሆኑ፣ ማንም በዚህ ትምህርት የማይስማማ ደቀ መዝሙር፣ ደቀ መዝሙር ሊባል አይችልም።⁷⁷ ስለዚህ እንደ ሄኔሬዎስ አባባል የቤተ ክርስቲያን አስተምህሮ እኛ በራሳችን የፈለሰፍነው ሳይሆን ከላይ ከእግዚአብሔር በልጁ በኩል የተቀበልነው ታላቅ ስጦታ ነው።⁷⁸

ሐዋርያት ካስተማሩት ወንጌል ውጭ አልተማርንም አንማርምም እነሱ ከተቀበሉት ወንጌል እኛም ተምረናል። ይህም በእግዚአብሔር ፈቃድ፣ ከእነሱ ወደ እኛ ተላለፈልን።⁷⁹ ሄኔሬዎስ የሐዲስ ኪዳን ጸሐፊዎችን ሥራ የዘረዘረ ሲሆን፣ እነዚህ ጸሐፊዎች የጻፏቸው መጻሕፍት ናቸው ቅዱሳት መጻሕፍት የሚባሉት።⁸⁰ ይላል።

ሁለተኛው ሄኔሬዎስ ተቀበልኩት የሚለው፣ የጥበብ ሁሉ ምንጭ የተባሉትን ቅዱሳት መጻሕፍትን ነው። የእግዚአብሔር ስጦታዎች መጻሕፍትም የእውነት ሁሉ ምንጮች ናቸው።⁸¹ በመንፈስ ቅዱስ በተነዱ ሰዎች የተጻፉ መጻሕፍትን የማይቀበል ሰው ከእውነት ለመሸሽ የሚፈልግ ሰው ነው። እነዚህን ምስክር ያደረገ ሰው አያፍርም። በሁሉም መልክ እነሱን የያዘ በእነሱም የሚመራ ሰው

⁷⁷ Irenaeus Ah book III .1.2
⁷⁸ Ibid book III.11.2
⁷⁹ Ibid book III. V.1
⁸⁰ Ibid book 1.1
⁸¹ Ibid

ሁሉ እውነተኛ ሰው ነው።⁸² መጻሕፍቱ እንደ ትምህርቱ ሁሉ ከደቀ መዝሙርቱ የተቀበልናቸው ናቸው።⁸³

በዚህም ምክንያት ሐሰትን የያዙ መጻሕፍት እንዳይቀላቀሉባቸው፣ የትኛው መጽሐፍ ከየትኛው አባት እንደ ተጻፈና እንደ መጣ፣ ማወቅና መመርመር የግድ ነው። ይህም ከሐዋርያቱ የመጣ ለመሆኑ ማረጋገጫ ከሌለ እውነትን ለማስተማር ከተጻፈው ከቅዱስ መጽሐፍ ጋር እኩል ሁኖ እንደ ቅዱስ መጽሐፍ ሊቆጠርና ምስክር ሊሆን አይችልም⁸⁴።

ሦስተኛው ሄኔሬዎስ የተቀበለው መንፈሳዊ ሐረገ ትወልድን ነው። ለሄኔሬዎስ የሐዋርያትን ትምህርት እውነት ነው ሊል የሚችለው፣ አንድ አባት፣ ከማን ተማርኸው? ለሚለው ጥያቄ መልስ ሲያገኝ ብቻ ነው።⁸⁵ ሄኔሬዎስ መንፈሳዊ ሐረገ ትወልድ እንዴት ተያይዞ እንደ መጣ፣ ሐዋርያው ጳውሎስ ጢሞቴዎስን መተካቱን፣ ቀለሚ ንጦስ ዘሮምም፣ ከሐዋርያው ጴጥሮስ እንደ ተተካ ይገልጻል።⁸⁶ የርእሱን ምንነትና የትመጣ ያብራራል። ሄኔሬዎስ በሕፃንነት እድሜው እውነተኛ ትምህርት ያገኘበትን ፖሊካርፕን ያቀርባል።⁸⁷

ፖሊካርፕ ከሐዋርያት የተማረ ብቻ አይደለም፤ የብዙ ሐዋርያትን ሕይወት ዓይቷል። በሰሚረና (ሰምርኔስ) ጽጽስና ተሹሞ የሱን

⁸² John Anthony McGuckin The Westminster Handbook to Patristic Theology p. 185
⁸³ Ibid
⁸⁴ John McGuckin, The Westminster Handbook to patristic theology. 66
⁸⁵ William A. Jurgens, The Faith of the Early Fathers Volume 1, 106
⁸⁶ Irenaeus Against heresies book III. 1.2
⁸⁷ William A. Jurgens, The Faith of the Early Fathers Volume 1, p. 106
⁸⁷ Ibid

የወጣትነት ዕድሜ ለውጦታል።⁸⁸ የእግዚአብሔርን ህልውና መስከሮም በሰማዕትነት ሙቷል።⁸⁹ በዚህም መሠረት ፖሊካርፕ እውነተኛ የሐዋርያትን ቀጣይ ትምህርት ለማስተላለፍ ብቃት አለው። የእኔ አስተማሪ ብቁ ሊሆን የቻለውም ከእውነተኛው ሐዋርያ ከዮሐንስ የተማረ በመሆኑ ነው።⁹⁰ ይህንን አለመቀበል ወይም ከነሱ ያልተያያዘ አስተማሪ ትምህርቱ እውነት አይደለም፤ ቤተ ክርስቲያን የያዘችው ትምህርት እውነት ነው የምንለው ከየት እንደ መጣ ስለምናወቅ ነው።⁹¹ ይህ ሐሳብ ቅዱስ መጽሐፍን፣ የቤተ ክርስቲያን አስተምህሮን፣ የሐዋርያትን ሐረግ ትውልድ ማመንና መቀበል፣ ቤተ ክርስቲያን ከተመሠረተችበት ጊዜ ጀምሮ ያለምንም ስህተት ትምህርቱን መጠበቅን ማስረጃ ነው።⁹²

5.1. እምነት፤

እምነት እግዚአብሔር ሰው በፊቱ በቅድስና ይኖር ዘንድ ከመለኮታዊ ፍቅሩ የተነሣ የሰጠው ስጦታ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ስጦታ ሲገልጸው፤

⁸⁸ Ibid

⁸⁹ John Behr the Way to Nicaea Formation of Christian theology volume 1, 37-48

⁹⁰ Ibid.

⁹¹ Ibid.

⁹² Ibid

“ጸጋው በእምነት አድኗችኋልና፤ ይህም የእግዚአብሔር ስጦታ ነው እንጂ ከእናንተ አይደለም፤ ማንም እንዳይመካ ከሥራ አይደለም” ብሏል።⁹³

ይህም የሚያስረዳው መዳን ከእግዚአብሔር ከታላቅ ፍቅሩ የተነሣ የሚሆን የእግዚአብሔር የጸጋ ስጦታ መሆኑን ነው። እግዚአብሔር በሰጠን መንፈሳዊ ጥበብ ካልሆነ በቀር ማን ሊያስተውለው ይችላል? ሐዋርያው የሚለውም ይህንኑ ነው፤ ማንም ሰው አይመካ፤ ከሥራ አይደለም። ማመን መሥራት አይደለም። በተደረገው ነገር መስማማት ነው። እግዚአብሔር ከተትረፈረፈው ጸጋው የተነሣ በልጁ የተደረገውን የማዳን ሥራ አከናውኗል፤ ያን ስጦታ በእምነት የተቀበለ ይኖርበታል። ሐዋርያው ይህንን መመረጥ ብሎታል። ይህንንም ጉዳይ ረቀቅ ባለ መልኩ

“እኛ ግን ፥ በጌታ የተወደዳችሁ ወንድሞች ሆይ ! ሁልጊዜ ስለ እናንተ እግዚአብሔርን ልናመሰግን ግድ አለብን፤ እግዚአብሔር በመንፈስ መቀደስ እውነትንም በማመን ለመዳን እንደ በኩራት መርጦአችኋልና። ለዚህም የጌታችንን የኢየሱስ ክርስቶስን ክብር ለማግኘት በወንጌላችን እርሱ ጠራችሁ”።⁹⁴

በዚህ መልእክት የተዘረዘሩት መጀመሪያ በክርስቶስ ለመዳን ተመረጡ፣ ከዚያ ተጠሩ፣ በማጠቃለያ ዘላለማዊ የተስፋ አባት ለሆነው እምላክ ተሰጡ፤ እነዚህም በሙሉ ከእግዚአብሔር ካልተሰጡ በቀር ከሰው ችሎታ እንጂ የሚከናወኑ አይደሉም።

⁹³ ኤፌ 2: 8

⁹⁴ 2ተሰ 2: 13-14

በእምነት መዳን፤ የእግዚአብሔር ስጦታ ነው። ማዳን የእግዚአብሔር ሲሆን፤ ማዳኑን ማመን ደግሞ እምነት ይባላል። እድን ዘንድ መብቱን ባይሰጠኝ ደኅንነትን እንዴት አገኝ ነበር? ይህም የእምነት ስጦታ ከመጀመሪያዎቹ ሐዋርያት ጀምሮ በቀጣይነት የመጣ እንጂ በአዲስ ትውልድ አዲስ እምነት እየተፈለሰፈ አይደለም። ሁኖም ያው የነበረው አንድ እምነት መታወቅና መጠናት አለበት፤ ሄሬኔዎስ ሲናገር ማንም አማኝ ያመነው በመጽሐፍ ቅዱስ ያልተመሰከረ፤ በሐዋርያት ያልታወጀ እምነት፤ እውነትነት የለውም። እነሱ ያላመኑት አዲስ እምነትም የለም፤ ማንም ሐዋርያት ከተቀበሉት ውጭ በየትም ሊኖር አይገባም ብሎ የእምነትን ስጦታነት አብራርቷል።

ይሁዳ ይህንን ሐሳብ ሲገልጽ፤

“ወዳጆች ሆይ፤ ስለምንካፈለው ስለ መዳናችን ልጽፋላችሁ እጅግ ተግባራዊ ሳለሁ፤ ለቅዱሳን አንድ ጊዜ ፈጽሞ ስለ ተሰጠ ሃይማኖት እንድትጋደሉ እየመከርኋችሁ እጽፋላችሁ ዘንድ ግድ ሆነብኝ” ብሏል።

ሐዋርያው ይሁዳ እንዳለው አንድ ጊዜ የተሰጠች፤ በምድር ላይ ሰማያዊ ተስፋን ለማግኘት እንድንሠራ የምታደርግ ሃይማኖት ናት። ይህች ሃይማኖት ከመጀመሪያዎቹ ከሐዋርያት ጀምሮ አሁን ካለንበት ድረስ ደርሳለች፤ ይህም ትውፊት እምንለውን ቃልና ትርጉሙን ያሟላል።⁹⁵

⁹⁵ John Behr, *The Way to Nicaea Formation of Christian Theology volumes*, 37-48

5.2. ቤተ ክርስቲያን፤

በክርስቶስ ተጠርተው የልጅነትን ሥልጣን፤ በተቀበሉ አማኞች አንድነት የተመሠረተች፤ በምድር ያለች የእግዚአብሔር መንግሥት፤ ሰማያዊ ተቋም ናት። ይህች ተቋም ሲጀመር ጀምሮ በያዘችው እውነት ላይ ተመሥርታ አሁን እስከ አለንበት የደረሰች ክርስቶስ ራሷ የሆነላት የእርሱም አካል የሆነች የምእመናን አንድነት ናት።⁹⁶ ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ራስነት የክርስቶስ አካል፤ የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያ፤ ቅድስት፤ በሁሉም ያለች፤ አንዲት፤ የእግዚአብሔር ጉባኤ፤ ሐዋርያዊት፤ በመባል የምትታወቅ እግዚአብሔር የማዳን ሥራውን የሚያከናውንበት መለኮታዊ ተቋም ናት።

97

ሐዋርያው ጳውሎስ ቤተ ክርስቲያንን ሲገልጽት፤

“ሁሉንም ከእግሩ በታች አሰግዛለች፤ ከሁሉ በላይም ራስ እንዲሆን ለቤተ ክርስቲያን ሰጠው። እርሷም አካሉና ሁሉን በሁሉ የሚሞላ የእርሱ መላቱ ናት” ብሏል።⁹⁸

ለቤተ ክርስቲያን ክርስቶስ ራሷ ከሆነ እርሷ አንድ አካል ናት ማለት ነው። ለአንድ ራስ ሁለት አካል የለውምና። ስለ ቤተ ክርስቲያን ምንነት በሐዲስ ኪዳን የተለያዩ መግለጫ ተሰጥቷል።

⁹⁶ ኤፌ 1፡ 22-23

⁹⁷ John Meyendorff, *Catholicity and the Church*. . 46 -47. Tradition, pp. 13-44

⁹⁸ ኤፌ 1፡ 22-23

5.3. የእግዚአብሔር ሕዝብ፤

ሰማያዊውን ጥሪ ተቀብለው፤ በሃይማኖት ከዓለም የተለዩ ሁሉ፤ የእግዚአብሔር ሕዝብ በመባል ተጠርተዋል። ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ በዕብራውያን መልእክቱ ሲገልጽ፤

“ከሰማያዊው ጥሪ ተካፋዮች የሆናችሁ ቅዱሳን ወንድሞች”⁹⁹

በማለት ይጠራቸዋል። ቅዱስ ጴጥሮስም በመጀመሪያዬቱ መልእክቱ፤ “እናንተ ግን ከጨለማ ወደሚደነቅ ብርሃኑ የጠራችሁን የእርሱን በጎነት እንድትነግሩ የተመረጠ ትውልድ፤ የንጉሥ ካህናት፤ ቅዱስ ሕዝብ፤ ለርሱ የተለየ ወገን ናችሁ፤ እናንተ ቀድሞ ወገን አልነበራችሁም አሁን ግን የእግዚአብሔር ወገን ናችሁ፤ እናንተ ምሕረት ያገኛችሁ አልነበራችሁም አሁን ግን ምሕረትን አግኝታችኋል” ብሏል።¹⁰⁰

የብሉይ ኪዳን አማኞች እስራኤልም፤ «የእግዚአብሔር ሕዝብ» ተብለው በዚህ ስም ተጠርተውበታል። ይህ መልእክት የቤተ ክርስቲያንን ምንነት ብቻ ሳይሆን ሥራዋንም የሚገልጽ ሐሳብ ነው። ቤተ ክርስቲያን በክርስቶስ ያመኑ ምእመናን ስብስብ ከሆነች፤ እንግዳውስ የእግዚአብሔር ሕዝብ እስካለ ድረስ ቤተ ክርስቲያን ከትውልድ ወደ ትውልድ እየተላለፈች የመጣች ናት ማለት ነው።¹⁰¹ ለዚህም ነው ሐዋርያዊት፤ ጥንታዊት፤ በሁሉም ያለች፤ አሐቲ፤ በመባል የምትጠራው። ከክርስቶስ በፊት ከማንና የእነማን ወገን እንደ ሆነ አንታወቅም፤ አናውቅምም ነበር። አሁን

ግን የእግዚአብሔር ወገኖች ነን።¹⁰² ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ወገን የሆኑ ሕዝቦች ብቻም አይደሉትም፤ የእምላኩን የእግዚአብሔርን ምሕረት ያገኘ ሕዝብ ማለትም ነው።¹⁰³

5.4. የእግዚአብሔር ማደሪያ፤

ቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ማደሪያ ተብላም ተጠርታለች። ይህ አባባል ሁለት ዓይነት ትርጉም አለው። የመጀመሪያው እያንዳንዱ ክርስቲያን በግል ከእግዚአብሔር ተወልዷል። የመንፈስ ቅዱስ ማደሪያም ሁኗል። «የእግዚአብሔር ማደሪያ» የሚለውን ይህንን ስም፤ ያገኘው የእግዚአብሔር ሕዝብ ስብስብ ከሆነው መካከል በመገኘቱ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ጉዳይ ሲገልጽ፤

“የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ እንደ ሆናችሁ የእግዚአብሔርም መንፈስ እንዲኖርባችሁ ኢታውቁምን? ማንም የእግዚአብሔርን ቤተ መቅደስ ቢያፈርስ እግዚአብሔር እርሱን ያፈርሰዋል፤ የእግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ቅዱስ ነውና፤ ያውም እናንተ ናችሁ” ብሏል።¹⁰⁴

ከሐዋርያው ቃል እንደ ተረዳነው፤ እግዚአብሔር በልጁ ደም ዋጅቶ ከዓለም የለያቸው ክርስቲያኖች ሁሉ የእግዚአብሔር ማደሪያ ተብለው ተጠርተዋል። ለቆሮንቶስ ክርስቲያኖች የተጻፈው የሐዋርያው መልእክት ይህን እውነት ያረጋግጣል። “እግዚአ

⁹⁹ ዕብ 3: 1

¹⁰⁰ 1 ጴጥ 2: 9-10

¹⁰¹ ማቴ 28: 20

¹⁰² 1ጴጥ 2: 9

¹⁰³ ኤፌ 2: 11-14

¹⁰⁴ 1ቆሮ 3: 16

ብሔር ቤተ መቅደስም ከጣዖት ጋር ምን መጋጠም አለው? እኛ የሕይወት እግዚአብሔር ቤተ መቅደስ ነንና፤ እንዲሁም እግዚአብሔር ተናገረ፤ እንዲህ ሲል፡ በእነርሱ እኖራለሁ በመካከላቸውም አመላለሳለሁ፤ አምላካቸውም አሆናለሁ፤ እነርሱም ሕዝቤ ይሆናሉ” ብሏል¹⁰⁵ ስለዚህ የእግዚአብሔር ቤት ማለት፤ በሰሙ የተጠሩት የእሱ ወገን የሆኑት ማለት ነው።

ሁለተኛው ትርጉም በአጥቢያ ፥ በክልል፥ በአገር፥ እንዲሁም በዓለም፥ የተቋቋመችው ቤተ ክርስቲያን እንዲሁም የማምለኪያ ቦታዎችን የሚመለከተው ትርጉም ነው። የርም ቤተ ክርስቲያን፥ የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን፥ እንደ ማለት ነው።¹⁰⁶ ይህ ሐሳብ ሲደመደም ትውፊት እንዲሁ ዝም ብሎ የተገኘ ሳይሆን እምነቱ፥ ትምህርቱ፥ ሥርዓቱ፥ እንዲሁም ቤተ ክርስቲያን በጠቅላላ አለኝ የምትለው ማንኛውም መንፈሳዊ ጸጋ ሁሉ፥ አንድ ጊዜ ተመሥርቶ በቅብብሎሽ ሳይለወጥ የደረሰ ማለት ነው።¹⁰⁷ ይህ ሐሳብ ትውፊት ሳይለወጥ ከክርስቶስ ጀምሮ በመቀጠል/ ተያይዞ የመጣ ለመሆኑ የእነ ሄሬኔዎስ ሥነ መለኮታዊ አስተምህሮ ያስረዳል።¹⁰⁸

6. የሐዲስ ኪዳን ክህነት መሠረታዊ ተልእኮ፤

የክህነትን ትውፊታዊ አመጣጥ ስንመለከት መጀመሪያ እንዴትና ለምን ተልእኮ ተመሠረተ? የሚለውን ሐሳብ አንሥተን መመልከት

ከት ይኖርብናል። ለሁሉም ምሥጢራት ቤተ ክርስቲያን መመሥረት ታላቁ ምሥጢራዊነት ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ ሰው ሁኖ በዚህ ምድር ከመመላለሱ ጋር የተያያዘ ነው።¹⁰⁹ የአምላክ ሰው መሆን ታላቅ ምሥጢር በእምነት ካልሆነ በስተቀር በሌላ በምንም ዓይነት የምናረጋግጥበት መንገድ የለም። ይህም ምሥጢረ ሥጋዊ በሚል አርእስት¹¹⁰ እየተጠና ያደገ ትምህርት ነው።

በዚህ መልክ ሌሎች የጸጋ ስጦታዎች በሙሉ ምሥጢራት ተብለዋል። ምሥጢራት ማለት በሚታይ ድርጊት ወይም ተጨባጭና ተዳሳሽ ሁኔታና ከንውን¹¹¹ የማይታይ፥ ግን እውነት የሆነ ጸጋን የምናገኝባቸው ማለት ነው። ከእነዚህ ውስጥ ዋናውና መሠረታዊው በራሱ በክርስቶስ የተሰጠው የክህነት ምሥጢር ነው።¹¹² ይህ ምሥጢር በቤተ ክርስቲያን ትልቁን ቦታ የያዘ ሲሆን፤ ሁሉም ምሥጢራት የሚከናወኑት በዚህ በምሥጢረ ክህነት አማካይነት ነው።¹¹³

ምሥጢረ ክህነት እግዚአብሔር ለቤተ ክርስቲያን የሰጣት የማስተማር፥ የማጥመቅ፥ የማቅረብ፥የመጠበቅ፥ የመምራት አገልግሎት የሚከናወንበት ልዩ ሃብት ነው።¹¹⁴ ይህን ዐቢይ የክህነት ኃላፊነት ይበልጥ ግልጽ ለማድረግ፤ ክህነት ምንድን ነው?

¹⁰⁹ St. Athanasius, On the Incarnation, pp. 31-37

¹¹⁰ Ibid

¹¹¹ ሊቀ ጉባኤ አባ አበራ በቀለ፥ ትምህርተ ሃይማኖት ክርስቲያናዊ ሕይወት ገጽ 260

¹¹² ዝኒ ከማሁ

¹¹³ ዝኒ ከማሁ

¹¹⁴ ዝኒ ከማሁ

¹⁰⁵ 2ቆሮ 6: 16

¹⁰⁶ በዓለም መድረክ ገጽ 10

¹⁰⁷ John Meyendorff, Living Tradition, pp 14-47

¹⁰⁸ Irenis, Against Heresies Apostolic Father, p. 417

የክህነት አገልግሎት ምን ምን ያካትታል? በሚሉና በመሳሰሉ ርእሶች መነሻነት ማብራሪያ ቀጥሎ ይቀርባል።

6.1. ክህነት ምንድን ነው?

ክህነት አገልግሎት ነው፤ ክህነት (ተክህኑ) ተሾመ፤ አገለገለ፤ ካህን ተባለ፤ ከሚሉት ቃላት የመጣ ሲሆን ካህን ማለት ክህነት ተሾሞ በእግዚአብሔር ፊት መቆምን ያመለክታል።¹¹⁵ ይህ ሥልጣን በብሉይ ኪዳን በእግዚአብሔር ፊት ለሚቆሙት ለእርዳና ለልጆቹ ብቻ የተሰጠ ነበር። እግዚአብሔር ሙሴን እነዚህን ሰዎች እንዲሾምለት፤ እንዲመድብለት፤ በቤቱም እንዲመላለሱ እንዲያገለግሉ በሥርዓት እንዲሾሙ ያዘዘው ትእዛዝ እንዲህ ይነበባል፤

“የተቀደሰውንም ልብስ አርዳን ታለብሰዋለህ በክህነትም ያገለግላች ዘንድ ቀበተህ ትቀድሰዋለህ። ልጆቼንም አቅርቦህ ሸሚዞችን ታለብሳቸዋለህ፤ በክህነትም ያገለግሉኝ ዘንድ አባታቸውን እንደ ቀበህ ትቀባቸዋለህ። መቀባቸውም ለልጅ ልጃቸው ለዘላለም ክህነት ይሆንላቸዋል”።¹¹⁶

በዚህ ቃል መሠረት ካህን ማለት በእግዚአብሔር ፊት በመቆም ሕዝብንና እግዚአብሔርን የሚያገናኝ፤ መካከለኛ በመሆን መሥዋዕትንና ጸሎትን የሚያቀርብ ልዩ ሰው ነው ማለት ነው።¹¹⁷ መጽሐፍ ቅዱስ ይህን ሐሳብ የሚገልጸው ለእግዚአብሔር

በመለየት ሁለንተናን ለእግዚአብሔር ከብር ማዋልን የሚያመለክት አድርጎ ነው።

ሐሳቡም እንዲህ ይነበባል፤ “በእስራኤል ልጆች ዘንድ ከሰውም ከእንስሳም ማሕፀንን የሚከፍት በኮር ሁሉ ለእኔ ቀድሰልኝ የእኔ ነው።”¹¹⁸ “እርሱን ለማገልገል በእግዚአብሔር ፊት ይቆም ዘንድ፤ በሰውም ይባርክ ዘንድ እግዚአብሔር እስከ ዛሬ ድረስ የሌዊን ነገድ ለየ። ስለዚህ ለሌዊ ከወንድሞቹ ጋር ከፍልና ርስት የለውም፤ አምላክህ እግዚአብሔር እንደ ተናገረው እግዚአብሔር ርስቱ ነው”።¹¹⁹ “እናንተ ግን የእግዚአብሔር ካህናት ትባላላችሁ፤ ለዎቹም የአምላካችን አገልጋዮች ብለው ይጠሩላችኋል”።¹²⁰

መርሑ ካህናቱ ርስታቸው እግዚአብሔር ስለ ሆነ ወይን እሚተክሉበት፤ ዘር የሚዘፍቡበት፤ የሚያርሱበት፤ የሚቆፍሩት የመሬት ርስት የላቸውም። ይህ መርሕ፤ ወደ ኋላ ክህነት ማለት እግዚአብሔርን ርስት አድርጎ አገልግሎት መስጠት፤/አገልጋይ መሆኑ/ቀርቶ፤ የበላይ መሪ ወይም ሥልጣን እየሆነ መጣ። አገልግሎትን አስመልክቶ ካህናት የተለያዩ ሌላ ሕዝብ ሊያደርጋቸው ያልቻለውን አገልግሎቶች ይሰጡ ነበር። ለምሳሌ የሚከተሉትን እንመልከት። ሳምንታዊ መሥዋዕት ማቅረብ፤¹²¹ ሕግን ለሕዝብ ማስተማር፤¹²² የእግዚአብሔርን ፈቃድ መጠየቅ፤ ሲሆኑ፤ እነዚህ ሁሉ ሕዝብን በመርዳት ላይ የተመሠረቱ አገልግሎቶች ናቸው።

¹¹⁸ ዘጸ 13: 2

¹¹⁹ ዘጸ 10: 9

¹²⁰ ኢሳ 61: 6

¹²¹ ዘጸ 19: 5

¹²² 2ዜና 2: 15

¹¹⁵ ኪዳን ወልድ ክፍሌ ፣ መጽሐፈ ሰዋስው ወግስ ወመዝገበ ቃላት 18፡ 522 .

¹¹⁶ ዘጸ 29: 7

¹¹⁷ ዝኒ ከማሁ

በእነዚህ አገልግሎቶች መሠረት፤ ካህን አገልጋይ ስለ ሆነ፤ በመርሐ ደረጃ የከህነት አገልግሎት አንድ ዓይነት ነው። ሁኖም ግን የአዲስ ኪዳን ከህነት ከላይ ከጠቀሰው የብሉይ ኪዳን ከህነት በአገልግሎቱም፤ በጥሪውም በከብሩም የተለየ ነው። የአዲስ ኪዳንን የከህነት አገልግሎት ቀጥሎ በተመለከቱት ርእሶች መነሻነት እንመልከተው።

6.2 ከህነት ለእግዚአብሔር ሥራ መጠራት ነው፤

ይህን ሥራም ማስተማር፤ መምራት፤ መጠበቅ፤ በማለት ልናጠቃልለው እንችላለን፤ የሐዲስ ኪዳን ከህነት የሚጀመረው ከጥሪ ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የመጀመሪያዎቹን ደቀ መዛሙርት ለተለየ አገልግሎት የጠራቸው የዕለት ሥራቸውን ይሠሩበት ከነበረው የሥራ መስክ ነበር። ማቴዎስ ይህን ሐሳብ ሲገልጽ፤

“በገሊላ ባሕር አጠገብ ሲመላለስም ሁለት ወንድማማች ጴጥሮስ የሚሉትን ስምዖንን ወንድሙንም እንደርያስን መረባቸውን ወደ ባሕር ሲጥሉ ለየ፤ ዓሣ አጥማጆች ነበሩና። እርሱም፤ “በኋላዬ ኑና ሰዎችን አጥማጆች እንድትሆኑ አደርጋችኋለሁ አላቸው። ወዲያ ውም መረባቸውን ትተው ተከተሉት”።¹²³

በዕለታዊ የሥራ መስክ ላይ ሳሉ ለተለየ አገልግሎት እንደ ተጠሩ፤ የሚያስረዳ ሲሆን ሰውን ማጥመድ ማለት፤ ሰውን አስተምሮ፤ አሳምኖ፤ ጠብቆ፤ ለእግዚአብሔር ገንዘብ ማድረግ ማለት ነው። የሁሉም የሐዋርያት አጠራር ተመሳሳይ ነው። እዚህ ላይ ልብ ሊባል

የሚገባው መሠረታዊ ነገር ይህ ሥራ የራስ ምርጫ ወይም የደመ ወዝ ሥራ አለመሆኑን ነው፤ ጥሪውም ከሰው ሐሳብ ሳይሆን ከሌላ ሰማያዊና መንፈሳዊ ኃይል መሆኑን የወንጌላቱ ጸሐፍት ጥሪውን ገልጸዋል። ወንጌላዊ ቅዱስ ማቴዎስም ይህንን ሲገልጽ “አሥራ ሁለቱን ደቀ መዛሙርት ወደ እርሱ ጠርቶ፤ እንዲያወጡ አቸው፤ በርኩሳን መናፍሳት ላይ ደዌንና ሕማምንም ሁሉ እንዲፈውሱ ሥልጣን ሰጣቸው”።¹²⁴

በአዲስ ኪዳን ቤተ ክርስቲያን ያለባት ከፍተኛ ኃላፊነት ሕዝብን መምራት ነው፤ መምራት ማለትም፤ እንዳይጠፉ መጠበቅን፤ መንከባከብንና አቅጣጫ ማስያዝን፤ ያመለክታል፤¹²⁵ ይኸውም የመምራት ሥልጣን በጌታችን በኢየሱስ ክርስቶስ የተጀመረ ሲሆን፤ ራሱን በአረኛ፤ ተከታዮቹን ደግሞ በበጎች፤ በመመስል ይገልጻል። ቃሉም እንዲህ ይላል፡-

“መልካም አረኛ እኔ ነኝ መልካም አረኛ ነፍሱን ስለ በጎች ያኖራል። አረኛ ያልሆነ፤ በጎቹም የእርሱ ያልሆኑ ሞያተኛ ግን ተኩላ ሲመጣ ባየ ጊዜ በጎቹን ትቶ ይሸሻል።... መልካም አረኛ እኔ ነኝ፤ አብ እንደሚያውቀኝ እኔም አብን እንደማውቀው የራሴን በጎች አውቃለሁ። የራሴም በጎች ያውቁኛል። ነፍሴንም ስለ በጎቹ አኖራለሁ”።¹²⁶ በማለት የመሪነትን ኃላፊነት እንዴት መወጣት እንደሚገባ ራሱን ምሳሌ አድርጎ አስተምሯል።

¹²⁴ ዝኒ ከማሁ 10: 1

¹²⁵ Mary Kate Morae, *Making Room For Leadership Power, Space and Influence*, pp. 51-78

¹²⁶ ዮሐ 10: 12-16

¹²³ ማቴ 4: 18-20

በሌላ በኩል በቅክክል ከተመለከትነው፤ የመሪነት ሥራ አገልግሎት መሆኑን ቅዱስ ወንጌል ያስረዳል፤ በሉቃስ ወንጌል የሚገኘው ቃል፤ መሪነትና አገልግሎት ምን ያህል ተመሳሳይና ራስን ዝቅ ማድረግና አገልጋይ መሆን እንደሚገባ ሲገልጽ በሚከተለው መልክ አብራርቶታል።

“ከእነርሱም ይህን ሊያደርግ ያለው ማን እንደ ሆነ እርስ በርሳቸው ይጠያየቁ ጀመር። ደግሞም ማናቸውም ታላቅ ሁኖ እንዲቈጠር በመካከላቸው ክርክር ሆነ። እንዲሁም አላቸው፤ የአሕዛብ ነገሥታት ይገዟቸዋል። በላያቸውም የሚሠለጥኑት ቸርነት አድራጊዎች ይባላሉ። እናንተ ግን እንዲህ አትሁኑ፤ ነገር ግን ከእናንተ ታላቅ የሆነ በመካከላችሁ እንደ ታናሹ፤ የሚገዛም እንደሚያገለግል ይሁን። በማዕድ የተቀመጠ ወይስ የሚያገለግል፤ ማናቸው ታላቅ ነው? የተቀመጠው አይደለምን? እኔ ግን በመካከላችሁ እንደሚያገለግል ነኝ። ነገር ግን እናንተ በፈተናዎቼ ከእኔ ጋር ጸንታችሁ የኖራችሁ ናችሁ”።¹²⁷

በማለት መሪነት መግዛት እንዳልሆነ እንዲያውም ራስን ዝቅ በማድረግ አገልጋይ መሆን እንዳለበት ያስረዳል። የቤተ ክርስቲያን ጥሪ የክርስቶስን ተምሳሌት በሥራ ላይ ማዋል ነው። የዚሁ ተመሳሳይ ቃል¹²⁸ የደቀ መዛሙርቱን ጥያቄ በመመለስ የእነሱ የመሪነት ሚና እንደዓለማዊው ሥልጣን ለመግዛት፤ በተመርጫለሁ ወይም

በጉልበት የተቀማ ሳይሆን¹²⁹ የደከሙትን ለመደገፍ፤ የወደቁትን ለማንሣት፤ እንደ ሆነ አብራርቷል። ሐዋርያው ጳውሎስ ይህን ሐሳብ ሲገልጽ፤

“ወንድሞች ሆይ ፥ በመካከላችሁ የሚደከሙትን በጌታም የሚገዙ አችሁን፤ የሚገሥዷችሁንም ታውቁ ዘንድ፤ ስለ ሥራቸውም በፍቅር ከመጠን ይልቅ ታከብሩአቸው ዘንድ እንለምናችኋለን። እርስ በርሳችሁ በሰላም ሁኑ” ብሏል።¹³⁰

በዚህ ቃል በቤተ ክርስቲያን ውስጥ የመሪነትና የተመሪነት ደረጃ እንዴት እንደ ሆነና ሁሉም ግን በፍቅርና በትሕትና መሆን እንዳለበት ተገልጿል። ጠቅለል ባለ መልኩ የሥልጣን ከህነት መሪነት ሰዎችን ወደ እግዚአብሔር እንዲቀርቡ አቅጣጫ ማስያዝ ሲሆን፤ መንከባከብንም ጭምር የሚያጠቃልልና የአገልጋይነትን ሚና የያዘ ነው። በእውነት ሥራቸው ለሌሎች የቆመ ስለ ሆነ የአእምሮና የመንፈስ ጥንካሬ ያስፈልገዋል፤ ሐዋርያው ለልጁ የመከረውም ቀጥሎ የተመለከተው ነው።

“ቃሉን ሰበክ፤ በጊዜውም አለጊዜውም ጽና፤ ፈጽመህ አየታገሥህና አያስተማርህ፤ ዝለፍና ገሥጽ፤ ምክርም። ሕይወት የሚገኝበትን ትምህርት የማይታገሡበት ዘመን ይመጣልና፤ ነገር ግን ጀርቻቸውን የሚያሳክክ ስለ ሆነ፤ እንደ ገዛ ምኞታቸው ለራሳቸው አስተማሪዎችን ያከማቻሉ፤ እውነትንም ከመስማት ጀርቻቸውን ይመልሳሉ፤ ወደ ተረትም ፈቀቅ ይላሉ፤ እንተ ግን

¹²⁷ ሉቃ 22: 23-28

¹²⁸ ማቴ 20: 25-28

¹²⁹ ሉቃ 22: 24-27

¹³⁰ 1 ተሰ: 5 12-13

ነገርን ሁሉ በልክ አድርግ፤ መከራን ተቀበል፤ የወንጌል ሰባኪነትን ሥራ አድርግ፤ አገልግሎትህን ፈጽም”።¹³¹

በዚህ በከፋው ዓለም ለሚኖሩ አገልጋዮች፣ ዋና ቀዋሚ ሥራቸው የመግባት ሥራ ነው። ይህ ሥራ ሊከናወን የሚችለው ቃሉን በማጥናት፣ በጸሎት፣ በትጋት፣ እንዲሁም በሰዎች ፊት ያለነቀፋ በመሄድ ነው።¹³² ሐዋርያው ጳውሎስ ለጢሞቴዎስ የላከው መልእክት ይህንኑ በሚገባ የሚገልጽ ነው።

6.3. ከህጎች የመጠበቅ ኃላፊነት ነው፤

የጥበቃ ሥራ በቤተ ክርስቲያን ትልቁን ሚና የሚጫወት ነው። ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስ የጥበቃን ሥራ ለቤተ ክርስቲያን አደራ የሰጠው ከትንሣኤ በኋላ ሊያርግ ጥቂት ጊዜ ሲቀረው ነው፤ የዮሐንስ ወንጌል የዚህን ሥልጣን አሰጣጥ ሲያብራራ፤

“ምሳ ከበሉ በኋላም ኢየሱስ ስምዎን ጴጥሮስን። የዮና ልጅ ስምዎን ሆይ፣ ከእነዚህ ይልቅ ትወደኛለህን? አለው። አዎን ጌታ ሆይ፣ እንደወድህ እንተ ታውቃለህ፤ አለው። ግልገሎቼን አሰማራ አለው። ደግሞ ሁለተኛ፤ የዮና ልጅ ስምዎን ሆይ፣ ትወደኛለህን? አለው። አዎን ጌታ ሆይ፣ እንደወድህ እንተ ታውቃለህ አለው። ጠቦቶቼን ጠብቅ አለው። ሦስተኛ ጊዜ፤ የዮና ልጅ ስምዎን ሆይ፣ ትወደኛለህን? አለው። ሦስተኛ ትወደኛለህ? ስላለው ጴጥሮስ

አዘነና፤ ጌታ ሆይ፣ እንተ ሁሉን ታውቃለህ፤ እንደወድህ እንተ ታውቃለህ አለው። ኢየሱስም በጎጅን አሰማራ”። ...¹³³

በዚህ ቃል መሠረት የከህነት እንደኛውና ዋነኛው ሥራ ምእመናንን ከእምነታቸው እንዳይናወጡ፣ ከምግባራቸው እንዳያፈነግጡ፣ ከበረቱ እንዳይወጡ፣ መጠበቅና መንከባከብ ነው።

በአዲስ ኪዳን የጥበቃ ወይም “ትምህርት አበ ነፍስ” በመባል በሚታወቁት ለጢሞቴዎስና ለቲቶ በተጻፉት ሦስት መልእክታት፣ ምእመናን እርስ በርሳቸው እንዲረዳዱና የቤተ ክርስቲያን ሥራ ደግሞ እነዚህ ምእመናን መንፈሳዊና ማኅበራዊ እንክብካቤ እንዲያገኙ ማድረግ ተገቢ መሆኑን ሐዋርያው ቅዱስ ጳውሎስ አስረድቷል። ይህንኑ ዐቢይ ጉዳይ ሲያስረዳ እንዲህ ያቀርባል፤

“ሽማግሌ የሆነውን አትገሥጸው፤ እርሱን ግን እንደ አባት፣ ጎበዝችን እንደ ወንድሞች፣ የሽማግሉትን ሴቶች እንደ እናቶች፣ ቆንጆቹን እንደ እጎቶች በፍጹም ንጽሕና ለምናቸው። በእውነት ባልቴቶች የሆኑትን አክብር። ማንም ባልቴት ግን ልጆች ወይም የልጅ ልጆች ቢኖሯት፣ እነርሱ አስቀድመው ለገዛ ቤተሰቦቻቸው አግዚአብሔርን መምሰል ያሳዩ ዘንድ፣ ለወላጆቻቸውም ብድራትን ይመልሱላቸው ዘንድ ይማሩ። ይህ በእግዚአብሔር ፊት መልካምና የተወደደ ነውና። ብቻዋንም ኑራ በእውነት ባልቴት የምትሆን በእግዚአብሔር ተስፋ ታደርጋለች። ሌትና ቀንም በልመና በጸሎትም ጸንታ ትኖራለች። ቅምጥሊቱ ግን

¹³¹ 2ጢሞ 4: 5

¹³² ዝኒ ከማሁ

¹³³ ዮሐ 21: 15-17

በሕይወትዎ ሳላች የሞተች ናት። ያለ ነቀፋ እንዲሆኑ ይህን ደግሞ እዘዝ።¹³⁴

የአዲስ ኪዳን ክህነት ለሌሎች እንጂ ለራስ ብቻ መኖር እንዳይደለ ከላይ የቀረበው የመጽሐፍ ቅዱስ ቃል ያስረዳል። በዚህ መሠረት ቤተ ክርስቲያን ምእመናኖቿን በስማቸው፣ በግብራቸውና በሁለንተናዊ ማንነታቸውም ማወቅና መጠበቅ ያስፈልጋታል።¹³⁵ የችግራቸውም የደስታቸውም ተካፋይ መሆን ያስፈልጋል። አሁን ባለንበት ዘመን ያላቸው ቤተ ክርስቲያን ችግሯ ምእመናኖቿን በእግዚአብሔር ቃል ባግባቡ መጠበቅ አለመቻሏ ነው። አሁን አሁን ቤተ ክርስቲያን ያሏት የምእመናኖቿ ቊጥር በመጨመር ፈንታ እየቀነሰ መሄዱ በቂ የጥበቃ ሥራ አለመሥራቷን የሚያመለክት ነው።

6.4. ክህነት የማስተማር ኃላፊነት ነው፤

በቤተ ክርስቲያን ታሪክ እንደምንረዳው፣ ለቤተ ክርስቲያን እድገትና ለምእመናን ጥንካሬ የእግዚአብሔርን ቃል ማስተማርና መማማር ወሳኝነት አለው።¹³⁶ በጥንቷ ቤተ ክርስቲያንም ቀዳሚውና የመጀመሪያው የቤተ ክርስቲያን ሥራ የእግዚአብሔርን ቃል ማስተማር ነበር። የሐዋርያት ሥራን የጻፈው ሉቃስ እንደሚነግረን የሐዋርያት ቋሚ ሥራ ማኅበራዊ አገልግሎት አልነበረም። በአንድ

ወቅት በማኅበራዊ ጉዳይ ላይ ችግር በተነሣ ጊዜ እንኳ ምእመናኖቻቸውን ሰብስበው እንዲህ ተናግረዋቸዋል፤

"አሥራ ሁለቱም ደቀ መዛሙርት ሁሉን ጠርተው እንህዱ አሏቸው፤ የእግዚአብሔርን ቃል ትተን ማዕድ አናገለግል ዘንድ የሚገባን አይደለም"።¹³⁷

ይህ ቃል የሚያስረዳን የቤተ ክርስቲያን ቋሚ ሥራ የእግዚአብሔርን ቃል ለምእመናን መመገብ ነው። ሐዋርያው ጳውሎስ ለልጁ ለጢሞቴዎስ የሰጠው ምክርና መመሪያ ዕለት ዕለት የእግዚአብሔርን ቃል እንዲያስተምርና እንዲያስጠና ነበር። ሐዋርያው ሐሳቡን ሲገልጽ፤

"ይህን ለማግኘት እንደከማለንና፣ ስለዚህም እንሰደባለን፤ ይህም ሰውን ሁሉ ይልቁንም የሚያምኑትን በሚያድን በሕያው አምላክ ተስፋ ስለምናደርግ ነው። ይህን እዘዝና አስተምር። በቃልና በኮሮ፣ በፍቅርም፣ በእምነትም፣ በንጽሕናም ለሚያምኑቱ ምሳሌ ሁን እንጂ፤ ማንም ታናሽነትህን አይናቀው"።¹³⁸

ጌታችን ኢየሱስ ክርስቶስም የቤተ ክርስቲያን አገልግሎት በቅዱሳት መጻሕፍት ዕውቀት ላይ የተመሠረተ መሆን እንዳለበት፤ ቅዱሳት መጻሕፍትን እንዲያስተውሉ አእምሮአቸውን በመክፈትና የቅዱሳት መጻሕፍትን ስምና ምድብ በመዘርዘር እንዲህ ይገልጠዋል፤

"እርሱም ከአናንተ ጋር ሳለሁ በሙሴ ሕግና በነቢያት በመዝሙራትም ስለ አኔ የተጻፈው ሁሉ ይፈጸም ዘንድ ይገባል ብዬ የነገር

¹³⁴ 1ጢሞ 5: 1-7

¹³⁵ ዮሐ 10: 5.

¹³⁶ ዮሐ 17: 11.

¹³⁷ ዝኒ ከማሁ 6: 2.

¹³⁸ 1ጢሞ 4: 11-12

¹⁴⁵ ሉቃ 24: 46

ኋላቸው ቃሌ ይህ ነው አላቸው። በዚያ ጊዜም መጽሐፍትን ያስተውሉ ዘንድ አእምሮአቸውን ከፈተላቸው፤ እንዲህም አላቸው፤ ክርስቶስ መከራ ይቀበላል በሦስተኛውም ቀን ከሙታን ይነሣል፤ በስሙም ንስሐና የኃጢአት ስርየት ከኢየሩሳሌም ጀምሮ በአሕዛብ ሁሉ ይሰበካል ተብሎ እንዲሁ ተጽፎአል”¹³⁹ በማለት አስረድቷል።

ሐዋርያው ጳውሎስ ልጁን ጢሞቴዎስን ሲመክረው፤ “አንተ ግን ትምህርቴንና አካሄድን፤ አሳቤንም፤ እምነቴንም፤ ትዕግሥቴንም፤ ፍቅሬንም፤ መጽናቴንም፤ ሰደቴንም፤ መከራየንም፤ ተከትለህ፤ በአንጾኪያና በኢቆንዮን በልሰጥራንም የሆነብኝን የታገሥሁትንም ሰደት ታውቃለህ፤ ጌታም ከሁሉ አዳነኝ። በእውነትም በክርስቶስ ኢየሱስ እግዚአብሔርን እየመሰሉ ሊኖሩ የሚወዱ ሁሉ ይሰደዳሉ” ብሏል።¹⁴⁰

ከዚህ በላይ የገለጽናቸው የአዲስ ኪዳን የክህነት አገልግሎቶች ማጥመቅንና ማቀራረብን፤ ክርስቲያናዊ ጋብቻንም የሚያጠቃልል ነው። ከዚህ በላይ ያየናቸው ጥቅሶች ሲጤኑ፤ የአዲስ ኪዳን የክህነት ሥልጣን፤ አገልግሎት እንጂ መግዛት አለመሆኑን የሚያስረዱ ናቸው። በመሆኑም በዚህ ጥናት ለአንባብያን ማስገንዘብ የምንፈልገው ጉዳይ ቢኖር፤ ቀደም ሲል ስለ ቤተ ክርስቲያን ሕጋዊ የክህነት ውክልና በዘረዘርናቸው ነጥቦች ላይ እንደ ተመለከተው፤ የክህነትን መጽሐፍ ቅዱሳዊነት፤ ትውፊታዊነት፤ እውነትነት፤ በሚገባ መረዳት አስፈላጊ መሆኑን ነው።

¹⁴⁰ 2ኛ ጢሞ 3: 10-12

በዚህም ትውፊታዊ የክህነት ውክልና ምን እየሠራንበት እንደ ሆነ ለራሳችንን እንድንመረምር ያስፈልጋል፤ ምክንያቱም የአሁኑ የቤተ ክርስቲያናችን ችግር የክህነትን ሥልጣንና አጠቃቀም አለማወቃችን ወይም ዓውቀን በግዴለሽነት ማለፋችን ነውና፤¹⁴¹ እንዳንዶቻችን እንደ ሲሞን መሠሪ ለዕለታዊ ጥቅም የማግኛ መንገድ አድርገነዋል።¹⁴² ሌሎቻችን ለግል ክብር መጠቀሚያ አድርገነዋል፤ እንዲሁም እንዳንዶቻችን ደግሞ ለመንግሥታዊ ሥልጣን ማዳበሪያ ተጠቅመንበታል።¹⁴³ በዚህ ከቀጠልን፤ ሐዋርያው ጳውሎስ፤ “በገዛ ደሙ የዋጁትን የእግዚአብሔርን ቤተ ክርስቲያን ትጠብቋት ዘንድ መንፈስ ቅዱስ እናንተን ጳጳሳት አድርጎ ለሾመባት ለመንጋው ሁሉና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ። ከሄድሁ በኋላ ለመንጋው የማይራሩ ጨካኞች ተኩላዎች እንዲገቡባችሁ፤ ደቀ መዛሙርትንም ወደ ኋላቸው ይሰቡ ዘንድ ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ሰዎች በመካከላችሁ እንዲነሡ አኔ ዓውቃለሁ”¹⁴⁴ በማለት አስጠንቅቋል።

ይህን ማስተዋል ከተቻለ፤ ለዚህ ሥራ መሾም ማለት ከዕለታዊ ጥቅም ያለፈ ሕይወትንም ሳይቀር የሚጠይቅ መሆኑ በኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን በኩል በደንብ ግንዛቤ ያገኘ አይመስልም። ይህንን የሐዋርያውን ማስጠንቀቂያ በማስተዋል ቤተ ክርስቲያን በሚገባ

¹⁴¹ ዲዲሰቅልያ

¹⁴² የዋሐ 8: 18-23

¹⁴³ በዓለም መድረክ

¹⁴⁴ የሐዋ 20: 28-30

እንድትጠቀምበት ካላደረግን፤ በቤተ ክርስቲያን የእግዚአብሔር ክብር ብቻ እንዲገለጽበት ከመለኮታዊ ፍቅሩ የተነሣ የሰጠውን አገልግሎት፤ ለኃላፊና ለጠፊ ሥልጣን ካዋልነው፤ እርግማንን ስለሚያስከትል እጅግ በጣም አድርገን ልንጠነቀቅ ይገባል።¹⁴⁵

በኋለኛው ዘመን ለበጎች የማይራሩ፤ ጨካኞች እንደሚመጡ የተነበየውን የሐዋርያውን ማስጠንቀቂያ በመገንዘብ ነበር፤ የመጀመሪያዋ ቤተ ክርስቲያን ከዚህ አትለፍ፤ ከዚህ አትቀንስ፤ የሚል ሕገ ቀኖና የሠራችው።¹⁴⁶ ይህን ሕገ ቀኖና ደግሞ የአሁኗ ቤተ ክርስቲያን የማጥናትና የመጠበቅ፤ እንዲሁም የማስጠበቅ፤ ግዴታ ስላለባት ይሄው በሚቀጥለው ዐቢይ ክፍል የጥንቷ ቤተ ክርስቲያን የሠራችው ቀኖና፤ የቀኖና መንሥኤና ዓላማ፤ እንዲሁም አሁን የሚሰጠው ጠቀሜታ ምን እንደሆነ እንመለከታለን። ይህም ጥናት አሁን ያለንበትን ደረጃ በማገናዘብ ሚዛናዊ ዕይታ እንዲኖረን ሊያደርግ ይችላል።

¹⁴⁵ የሐዋ 8: 20

¹⁴⁶ ቀኖና ምንድን ነው? የሚለውን ይመልከቱ።

ከፍል ሁለት፤

የቀኖና መንሥኤና ዓላማ

የቀኖና መንሥኤና ዓላማ፤ የቀኖና ትርጉምና አስፈላጊነት፤ በእየዘመኑ ግንዛቤ ለቤተ ክርስቲያን በመስጠት ላይ ያለው ጥቅም፤ የቀኖና ምንጮችና ከኢትዮጵያ ኦርቶዶክሳዊት ቤተ ክርስቲያን እምነት ጋር ያለው ዝምድና፤ እንዲሁም ቀኖናው የሰጣቸው ጥቅሞች በሚሉ ነጥቦች ላይ የተመሠረተ ሰፋ ያለ ማብራሪያ ለአንባቢያን ቀርቧል። ይህንን ዐቢይና ወቅታዊ የቤተ ክርስቲያናችን ጉዳይ አንባቢያን በጥሞና እንዲያነቡትና በሥራም ላይ እንዲያውሉት ይጠየቃሉ።

የክርስትና እምነት መጽሐፋዊ በመሆኑ፤ የሚደረጉት ከንውኖች ሁሉ ግጭት እንዳይፈጥሩ ጥንቃቄ ተደርጓል። ቤተ ክርስቲያን ስትመሠረት ጀምሮ የእግዚአብሔር ረጅም መለኮታዊ ዓላማ እንደ ነበር በነቢያቱ አፍ፤¹⁴⁷ በሕግጋቱ፤¹⁴⁸ በካህናቱ፤ በመሥዋዕቱና እንዲሁም በሌሎች ቅዱሳን መጻሕፍት ሲመሰከር ቆይቷል። ክርስቶስ ሰው ሁኖ በዚህ ምድር ሲመለስ ትምህርቱን የጀመረው የእግዚአብሔር ዘላለማዊ ዕቅድ መፈጸሙን እያሳወቀ¹⁴⁹ ነበር፤ ትእዛዙን እንዲያስፈጽሙ የተመረጡት፤ ደቀ መዛሙርትና ተከታዮቻቸው የተቀበሉት አደራ፤ እንደ እግዚአብሔር ሐሳብ በሥራ ላይ መዋል

¹⁴⁷ ዕብ 1: 1

¹⁴⁸ ሉቃ 24: 44

¹⁴⁹ የእግዚአብሔር መንግሥት ቀርባለችና ንስሐ ግቡ ። ማቴ 4: 17 ፤ ማር 1: 14

¹⁵⁰ The Apostolic Canons: Translated by Henry R. Percival 1899.